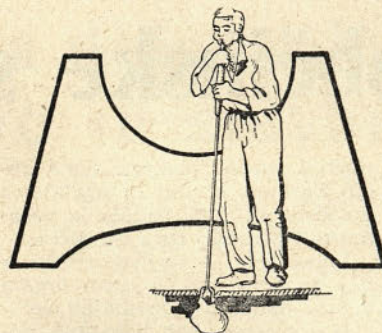

STUDIJSKA
KNJIŽNICA
V CELJU

Steklar

Urejuje uredniški odbor: Kozole Drago, Vračun Viljem, Racki Viktor, ing. Tramte Franc, Strgaršek Janko, Janežič Alojz, Gerhard Jože, Odgovorni urednik: Gerhard Jože. Uredništvo in uprava: Steklarna Hrastnik. - Izhaja stalno na 8 straneh vsakega 5. v mesecu. - Naslov: »Steklar« glasilu kolektiva Steklarne Hrastnik, tel. št. 81-622 — interno 19. Tisk in klišej CETIS grafično podjetje Celje

GLASILO KOLEKTIVA STEKLARNE HRASTNIK

Leto VI.

Hrastnik, 5. 9. 1970

Št. 9

IZ DELA OBČINSKE SKUPŠČINE HRASTNIK

OKVIRNI PROGRAM ZA DELO SKUPŠČINE OBČINE HRASTNIK IN NJENIH ORGANOV ZA DRUGO POLLETJE 1970

Tudi po spremembah statuta občine Hrastnik je ostala v njem določba, da si skupščina svoje delo programira tako, da sprejme polletne načrte dela. V teh naj se uvodoma prikaže uresničitev predhodnega programa, težave, ki so spremljale izvajanje, na nadaljevanju pa načrt za naslednje polletno obdobje.

I. IZPOLNITEV PROGRAMA ZA RAZDOBJE JANUAR—JUNIJ 1970

V januarju 1970 sprejeti okvirni program za delo skupščine in njenih organov v celoti ni bil izpolnjen. Že v samem programu je bilo poudarjeno, da je verjetno preobširen ter da bo del nalog potrebno obravnavati še v II. polletju 1970.

Med važnejše opravljene naloge v I. polletju 1970 štejemo naslednje:

— sprejeta je bila resolucija o smernicah ekonomske politike in politike zbiranja ter uporabe sredstev za splošno potrošnjo v letu 1970 ter s tem v zvezi spremljajoči akti, in sicer: proračun občine za leto 1970 ter predpisi, ki urejajo financiranje TIS, otroškega varstva in podobno.

— Vse delovne organizacije so tudi za leto 1970 sprejele pogodbeno sofinanciranje nekaterih skupnih zadev (investicije v šolstvu, narodna obramba, štipendiranje in financiranje telesne

vzgoje in kulturne ter športne dejavnosti).

— Doseženi so bili prvi uspehi pri utrditvi krajevne samouprave. Ustanovljenih in z delom je pričelo 8 novih krajevnih skupnosti, katerim je skupščina namenila več sredstev, po statutu pa tudi več pristojnosti, predvsem na področju družbene dejavnosti. Sprejet in dopolnjen je bil statut občine, ki urejuje nastale spremembe, predvsem pa utrjuje ter daje možnosti razvoja krajevne samouprave, to je krajevnim skupnostim. Ta skrb naj stalno dobi svoje mesto v delu skupščine in njenih organih kot stalna oblika pomoči in sodelovanja.

— Tudi delno ureditev pri odstranjevanju posledic in preventivo v plazovju štejemo kot uspešno v I. polletju 1970, saj je bila sklicana izredna seja občinske skupščine, nakar se je pripravil elaborat s predlogom za sofinanciranje, ki je bil poslan v obravnavo in sprejem tudi republiškim organom, ki so ga pripravljene sofinancirati.

II. VAŽNEJŠE NALOGE SKUPŠČINE IN NJENIH ORGANOV V II. POLLETJU 1970, VKLJUČUJOČ TUDI PRENEŠENE NEOBRAVNAVANE ZADEVE IZ I. POLLETJA 1970

1. Priprave na izdelavo programa srednjeročnega programa razvoja občine — za razdobje 5 let

naj se nadaljujejo. Sprejem srednjeročnega gospodarskega in družbeno političnega programa Jugoslavije je odložen za leto 1971, program gospodarsko političnega razvoja Slovenije po bo v osnutku (tezah) dan v razpravo jeseni 1970. Delovne organizacije v ob-

videne tu večje spremembe glede večje samostojnosti delovnih organizacij, republik in občin. Verjetno bo treba z dogovori sredstva zbirati ter jih usmerjati v stanovanjsko izgradnjo, pri tem pa bo obvezno predhodno sprejeti občinski program stanovanjske iz-

Pred izročitvijo delavskega doma svojemu namenu

čini bodo temu vprašanju morale posvetiti več pozornosti. Skupno z ostalimi v občini je bilo treba pripraviti (v okviru tega programa) tudi razvoj že obstoječe industrije in poskrbeti za nove dejavnosti. Dejstvo je, da v zadnjih letih tu nismo naredili bistvenjšega koraka naprej — še več, opaziti je določeno stagnacijo. Ta ugotovitev je še bolj aktualna, ker so v drugih občinah tu precej pred nami (Trbovlje, Sevnica, Zagorje, Brežice, Laško), ki že odpirajo, oziroma imajo v programu nove obrate, ne glede na investitorja (Lisca Sevnica — obrat v Brežicah ali Krškem, »Peko« v Trbovljah, Energoinvest v Zagorju, TKI Hrastnik v Trbovljah in podobno). Potrebno bo skupno angažiranje in ukrepanje na tem področju, kar je pogoj nadaljnjemu napredku, pa tudi problem zaposlovanja bi bil z novimi obrati zmanjšan.

— V zvezi s tem je tudi nadaljnja stanovanjska izgradnja — družbena in privatna — ki prav tako nazduje, za kar pa je več vzrokov. Z letom 1971 so pred-

gradnje. Upoštevač, da je še vedno nad 300 pričakovalcev stanovanj, je to problem, ki zahteva angažiranje celotne občinske skupnosti.

2. Kljub sprejetemu urbanističnemu programu nastajajo pri konkretni realizaciji težave pri stanovanjski gradnji, ker ni ustreznih zazidalnih načrtov in kjer tudi so — predvsem privatni graditelji želijo graditi na nepredvidenem območju (Slatno). Težave so tudi v ljubljanskim urbanističnim zavodom, ki precej kasni pri izdelavi naročene dokumentacije.

Potrebni bodo odločnejši ukrepi skupščine, da se organizacijsko utrdi oblika sodelovanja — morda tudi s spremembo izvajalca (ali v okviru občine ali na območju Zaslavja). Dejstvo je, da interesi še vedno čakajo na lokacijo po 6 in več mesecev, pa tudi nad 1 leto, za kar vsekakor ni opravičila, vsaj kar se tiče graditeljev.

3. Skupščina bo spremljala izvajanje sprejete resolucije o (Nadaljevanje na 2. strani)

Predsednik občinskega zbora dipl. ing. Mrcina Maks izroča novi delavski dom svojemu namenu

Iz dela občinske skupščine Hrastnik

(Nadaljevanje s 1. strani)

smernicah ekonomske politike v letu 1970 ter spremljala izvajanja sprejetega proračuna občine in finančnega načrta TIS in otroškega varstva.

4. Sprejela bo ustrezne predpise v okviru pristojnosti o obveznosti delovnih organizacij in občanov za leto 1971 (odloki o prispevkih in davkih, takse, prispevek od zemljišča, stanarine in drugo).

5. Pospešiti je treba akcijo za pričetek dograditve šole NHR ter v ta namen posredovati pri delovnih organizacijah, da v največji možni meri uresničijo sprejete pogodbene obveznosti. TIS pa naj bi se v bodoče več posvetil organizaciji in delu šole, saj so bili finančni problemi v teh zadnjih letih občutno popravljani. Pri tem

novtvi medobčinskega sveta občin Zasavja, ki naj bi usklajeval določena skupna stališča iz posameznih področij dela skupščin.

Poleg tega — najvažnejšega — naj bi skupščina in njeni organi v tem obdobju razpravljali še:

— o spremembah nekaterih občinskih predpisov s področja družbenih služb (varstvo in druge oblike pomoči),

— o predlogih za ureditev avtobusnih postajališč,

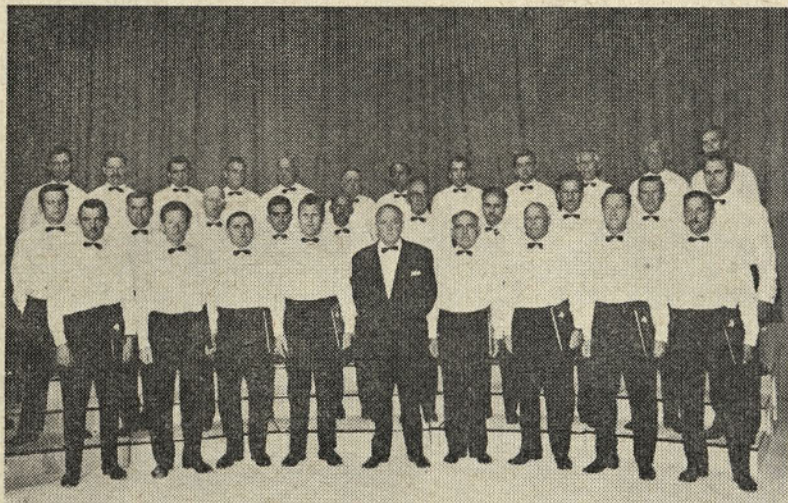
— razpravljala in potrjevala nove statute Krajevnih skupnosti ter obravnavala (potrjevala) statute delovnih organizacij in zavodov.

In ob koncu — vendar ne manj važno:

kljub določenim težavam glede na zvezno in republiško zakonodajo naj se dela na tem, da se

Visoki gostje si ogledujejo notranjost novega delavskega doma v Hrastniku

Moški pevski zbor »Svoboda I.« ob svojem jubileju 45-letnici obstoja zbora

bi bilo treba proučiti možnosti za spremembo delovanja šole na Kalu in Turju (padec vpisa, neenaki pogoji za učence, ki otežkočajo nadaljnjo šolanje otrok iz teh območij).

6. Najti je treba ustrezno rešitev lokacijo) za izgradnjo stanovanj za borce in upokojence z namenski sredstvi, saj z zavlačenjem nastaja dvojna škoda, težave pa se večajo. Morda bi bila enkratna rešitev v tem, da se del sredstev angažira v odkup stanovanj v predvideni novi stolpnici na Logu, kot je bilo to na več posvetih perdlagano.

7. Skupščina in njeni organi naj bi v II. polletju 1970 vso skrb posvetili sprejetju novih dopolnjenih samoupravnih aktov v delovnih organizacijah. Dejstvo je, da večina podjetij tega v I. polletju 1970 ni sprejela — oziroma jih ni dostavila občinski skupščini, kot to določajo veljavni predpisi, pri tem pa kadrom v delovnih organizacijah posvetiti vso skrb, saj je izboljšanje le-tega tudi eden izmed pogojev za hitrejši napredek.

8. V drugem polletju 1970 se bo treba odločiti za ustanovitev občinske kulturne skupnosti na podlagi republiškega zakona, ki je v pripravi in bo verjetno v jeseni sprejet.

9. V izdelavi je predlog o usta-

prilavi predlog o prenosu nekaterih pristojnosti iz skupščine na skupščinske organe (sveti in upavni organi).

— Pripraviti bo treba spremembe poslovnika za delo skupščine ter le-tega uskladiti z določbami novosprejetega statuta občine.

Skupščina naj bi v II. polletju 1970 razpravljala tudi o poročilih o delu:

1. komisije za pomoč pri sprejemanju in izvajanju samoupravnih aktov delovnih organizacij,

2. medobčinskih inšpekcijskih služb,

3. geodetske uprave (zavoda za izmero in kataster zemljišč Trbovlje).

Skupščina bo kot najvišji samoupravni organ v občini sprejemala še druge akte, ki so ji dani v pristojnost z ustavo in zakoni

ter opravljala razrešitve, volitve in imenovanja.

Predvideva se, da bo skupščina o gornjem in drugem gradivu razpravljala v drugem polletju na 6 sejah. Vendar je potrebno poudariti, da vsega verjetno ne bo možno obravnavati ter da bo del teh nalog iz programa in pa naloge, ki bodo aktualne, obravnavane v letu 1971. Zvezni izvršni svet pripravlja za jesensko zasedanje zvezne skupščine sveženj novih predpisov, ki bodo posredno ali neposredno zadevali tudi občinske skupščine (cene, prispevki, davki, stanarine, splošna potrošnja in drugo), ki bodo verjetno zahtevali takojšnjo obravnavo in odločanje občinskih skupščin in njenih organov.

Tajnik

Skupščine občine Hrastnik
Martinšek Franci

Zaključki odbora za poslovno politiko

Na zadnjem razširjenem sestanku odbora za poslovno politiko našega podjetja so bili navzoči tudi vsi vodje ekonomskih enot, predsedniki svetov združenega dela in predstavniki sindikalnih podoborov in upravnega odbora.

Za razpravo je bilo predvideno: obravnava poročila o poslovanju za obdobje januar–julij in določitev vrednosti točke za mesec avgust.

Ker je poslovanje (rezultati objavljeno) v celoti, navajam samo zaključke razprave.

Za mesec avgust se določijo vrednost točke 1,60 din s poudarkom, da se negativna razlika krije iz ustvarjene rezerve v prvih mesecih, kar bo v mesecu avgustu zmanjšalo ustvarjeno rezervo za približno 200.000 do 250.000 din, dočim je v mesecu juliju, kot je razvidno iz poročila, bilo potrebno kriti iz rezerve za plače 131.000 din.

Poslovni odbor ugotavlja, da bodo rezultati poslovanja tudi v mesecu avgustu kljub vročini zadovoljivi.

Ugotavlja, da ni bil dosežen plan izvoza niti za mesec julij, kot tudi niso bile planske cene pri izdelkih za izvoz. Zaključek: pripravi se temeljita analiza vzroka

nedoseganja planskih cen. Ugotovi pa se, da verjetno vpliva na nedoseganje cen asortiman izdelkov za izvoz (predvsem kozarci, izdelani na MDK avtomatu). Končna ugotovitev bo podana na prihodnjem sestanku poslovnega odbora.

Pokazatelji kažejo izreden odpadek v proizvodnji MDA-K. Planiran je odpadek 22,55 %, v mesecu juliju je dosežen 30,11 %. Prav tako je večje odstopanje pri planiranem odpadku grupe RDBO za 1,5 % nad planiranim odpadkom.

Ugotovitev je, da povzročajo večji odpadek pri kozarcih na avtomatu predvsem večkratna menjava asortimana v proizvodnji. V mesecu juliju so bile 4 menjave. Na drugi strani pa bolj zahtevni asortimna. Proizvajali so se pretežno kozarce za izvoz.

Krajša analiza, katero je podal vodja planskega oddelka, pa kaže, da je izredni odpadek v grupi RDBO predvsem pri razsvetljavi opal, to je izdelkih, ki grede na obdelavo v brusilnico in satinirnico (v satinirnici se pojavlja izredno velik dopadek). Sklene se, da se pospeši izgradnja nove satinirnice. Zaenkrat se ne more delati, ker še ni dvigala v novem skladišču.)

Ugotovi se tudi, da je v mesecu juliju na celotni odpadki vplivala večja vročina.

V razpravi je bilo ugotovljeno, da se pri sprejemanju naročil ne dogovori temeljito o vseh zahtevah kupcev predvsem glede na težino, volumen izdelka. Poslovni odbor smatra za potrebo, da se sestane vodja komercialne in priprave proizvodnje zaradi odprave tega problema.

Ugotavlja se, da je ozko grlo satiniranje, premalo se upošteva operativni plan proizvodnje glede na kapacitete, katere je danes pod sedanji pogoji možno satinirati. Namreč asortiman se je izredno razširil pri izdelkih, ki grede na satiniranje (razsvetljava, kiko steklenice, žarometi).

Glede odprave tega problema je tehnična konferenca začasno sprejela sklep, da se napravi provizorično še en prostor, kjer bi se satinirali le žarometi in steklenice. Kot je že predhodno navedeno, je potrebno satinirnico čimprej modernizirati in razširiti glede na potrebe, ki se danes kažejo.

Poslovni odbor in vsi navzoči so potrdili predloge in sklepe, katere je sestanek nakazal.

Predvidene so osnove za določanje pravične odškodnine za kmetijstvo in stavbno zemljišče

Za oceno koristi, ki jo lahko da kmetijsko zemljišče (objektivno merilo), se jemlje katastrski dohodek kmetijskega zemljišča.

Katastrski dohodek zemljišča je objektiviziran element pravične odškodnine, ker se določa po posebnih enotnih predpisih za posamezna območja. Ti posebni predpisi vsebujejo kriterije za določanje višine katastrskega dohodka, kot so pedološki sestav zemljišča, podnebne razmere, lega zemljišča in druge, torej vse tiste elemente, ki so upoštevani tudi za določanje odškodnine za razlašeno kmetijsko zemljišče.

S katastrskim dohodkom se torej samo objektivizira eno od meril za določanje pravične odškodnine, ki jih določa že zvezni zakon o razlastitvi, to je korist, ki jo kmetijsko zemljišče lahko da, če je normalno izkoriščeno.

Sedanji katastrski dohodek je izračunan na podlagi zastarelih podatkov o hektarskih pridelkih, evidentiranih po upravnih območjih občin. Katastrski razred in lestvica katastrskega dohodka sta sistematsko in dejansko nezadostno objektivni. Katastrska klasifikacija zemljišč bi morala izkazovati objektivna medsebojna razmerja v rodovitnosti zemljišč in vplive gospodarskih in drugih pogojev na ta razmerja, čemur pa je le teoretično zadoščeno. Katastrska klasifikacija v Sloveniji je bila namreč izdelana že v preteklem stoletju, zato je jasno, da tak sistem še ni mogel upoštevati sodobne prirodoslovne statistične in ekonomske znanosti. Že sistemsko neustrezna katastrska klasifikacija pa se je skozi celo stoletje dokaj slabo ujemala z dejanskim stanjem v naravi, kar ima za posledico, da katastrski razredi, vpisani v katastrskem elaboratu, pogosto ne izkazujejo dejanskih razmerij med zemljišči v okvirih danega sistema.

Lestvice katastrskega dohodka niti niso toliko zastarele, saj so bile uveljavljene s 1. 1. 1965, pač pa so absolutni zneski katastrskega dohodka za njive in vrtove nesorazmerno visoki nasproti zneskom katastrskega dohodka za travnike, pašnike in gozdove. Zato so prvi štiri razredi posameznih kultur, še posebej njiv, nesorazmerno visoko obremenjeni s katastrskim dohodkom nasproti zadnjim štirim razredom. Te pomanjkljivosti praktično onemogočajo uporabo enakega mnogokratnika katastrskega dohodka za vse razrede določene kulture.

Opisane pomanjkljivosti katastrskega dohodka so bile predmet razprav skupščinskih odborov že v prvi fazi postopka za sprejetje tega zakona, zlasti še, ker so že v tem postopku nekateri strokovnjaki, ki se ukvarjajo s problematiko katastrskega dohodka in z vrednotenjem kmetijskih zemljišč, zastopali stališče, da bi se korist, ki jo zemljišče lahko da, izražali z njeno rodovitnostjo. Tako merilo za določanje odškodnine bi bilo nedvomno ustrežnejše, kajti rodovitnost je podana objektivno in ni v toliki meri pogojena z različnimi trenutnimi okoliščinami, kakor tudi ni odvisna od intenzivnosti izkoriščanja zemljišča. Metodologija za oceno rodovitnosti zemljišča izhaja iz ocene pogojev, ki jih zemljišča nudijo rastlinam za njihovo boljše ali slabše uspevanje. Po enotnih kriterijih izračunana rodovitnost bi se izrazila v točkah in le-te — seveda ustrezno ovrednotene — bi predstavljale osnovo pri ugotavljanju odškodnine.

Iz opisanih razlogov sta republiški in gospodarski zbor Skupščine SR Slovenije tudi sprejela sklep, naj se upoštevajo tudi pripombe odbora za družbeno ekonomske odnose gospodarskega zbora Skupščine SR Slovenije in odbora za finance in proračun republiškega zbora Skupščine SR Slovenije, in v osnutku naj se variantno predlaga izračun koristi, ki jo kmetijsko zemljišče lahko da: na podlagi katastrskega dohodka in na podlagi rodovitnosti zemljišč.

Predlagatelj je za pripravo variantne rešitve zadolžil Geodetsko upravo SR Slovenije, ki je kot strokovni organ ugotovila, da bi morala izhodiščna vrednost kmetijskega zemljišča za namene določanja pravične odškodnine pri razlastitvah temeljiti na enotno zbranih, urejenih in objektiviziranih podatkih o določenih vrednostnih razmerjih med posameznimi zemljišči ali pa vsaj na znanstveni metodologiji, ki bo omogočala sprotno ugotavljanje navedenih razmerij med zemljišči. S takimi podatki oziroma s tako metodologijo za zdaj še ne razpolagamo (izvzemši katastrsko klasifikacijo zemljišč in lestvice katastrskega dohodka).

Akcija bonitiranja zemljišč, ki bo natančno določila razmerja v rodovitnosti med posameznimi zemljišči, je dolgoročne narave in bo lahko opravljena v 15 do 20 letih.

Ker se bonitiranja zemljišč še dalj časa ne bomo mogli posluževati, je aktualna izdelava metodologije za bonitiranje zemljišč. Po sedanjih ugotovitvah pa bo tudi ta akcija dokončana predvidoma šele čez tri leta. Iz omenjenih razlogov Geodetska uprava SR Slovenije in drugi strokovni organi v sedanji fazi priprave zakona o natančnejših merilih ne morejo pripraviti variantnega predloga zakona v smislu sprejetih sklepov Skupščine SR Slovenije.

Upoštevajoč opisane objektivne težave, jemlje osnutek kot podlago za ocenjevanje koristi, ki jo daje kmetijsko zemljišče, le katastrski dohodek. Pri tem pa je treba pripomniti, da je le-ta v sedanjih pogojih vendarle eden izmed najobjektivnejših meril, saj so podatki katastrskega dohodka edini, ko so enotno zbrani, urejeni in evidentirani ter izkazujejo določena razmerja med posameznimi zemljišči, obsegajo pa tudi vsa kmetijska zemljišča v SR Sloveniji.

Da bi se pravična odškodnina lahko kar najbolj objektivno izračunavala in bi se opisane pomanjkljivosti katastrskega dohodka kar najbolj zmanjšale, je predlagatelj v osnutku:

- modificiral faktorje katastrskega dohodka;
- določil sprotno kategorizacijo zemljišča in njegovo uvrstitev v ustrezni razred;
- postavil določena vrednostna razmerja med posameznimi zemljišči različnih kultur.

Okoliščina, da sedanja tarifa katastrskega dohodka ni v celoti usklajena z dejanskimi gospodarskim in tržnimi razmerami, narekuje, da sprejmemo ustrezne faktorje, s katerimi bi se ocenjena korist približala razmeram na tržišču s kmetijskimi zemljišči. Postavljeni faktorji omogočajo praktično uporabo zakona. Pri tem pa ja potrebno faktorje katastrskega dohodka določiti le za prvi razred ustrezne kulture, pri čemer se vrednost zemljišča za nadaljnje razrede izračuna tako, da se faktor katastrskega dohodka prvega razreda sorazmerno zmanjšuje za 12,5 % od razreda do razreda. Vrednost kmetijskega zemljišča za 1 m² bi torej bila:

- za 1. razred: določeni faktor kat. dohodka;
- za 2. razred: 87,5 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 3. razred: 75 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 4. razred: 62,5 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 5. razred: 50 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 6. razred: 37,5 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 7. razred: 25,5 % faktorja kat. dohodka za I. r.
- za 8. razred: 12,5 % faktorja kat. dohodka za I. r.

Navedene postavke izhajajo iz osnovnega stališča načela katastrske klasifikacije in lestvic katastrskega dohodka, po katerem morajo biti razmerja med posameznimi razredi enakomerna tj. neka vrsta stopnic od prvega do osmega razreda.

Po takem sistemu bi se korist, ki jo da npr. 1 m² njivske površine v katastrskem okraju Brežice, upoštevajoč faktor 25, ocenila:

- za 1. razred na 500 S-din
- za 2. razred na 437,5 S-din
- za 3. razred na 375 S-din
- za 4. razred na 312,5 S-din
- za 5. razred na 250 S-din
- za 6. razred na 185,5 S-din
- za 7. razred na 125 S-din
- za 8. razred na 62,5 S-din

V primeru, da se faktor ne bi sorazmerno zmanjševal in bi ostal isti (25), pa bi se korist 1 m² iste njivske površine v istem katastrskem okraju izrazila takole:

- za 1. razred 500 S-din
- za 2. razred 450 S-din
- za 3. razred 400 S-din
- za 4. razred 362,5 S-din
- za 5. razred 325 S-din
- za 6. razred 287,5 S-din
- za 7. razred 250 S-din
- za 8. razred 212,5 S-din

Razpredelnica potrjuje opisane anomalije katastrskega dohodka zlasti v nižjih bonitetnih razredih posameznih kultur.

Neažurnost katastrskih podatkov bi v praksi povzročala številne spore o tem, kako klasificirati zemljišče v ustrezno kulturo in v kakšen razred jo uvrstiti. V izogib tega in objektivnejšega tretmana zemljišč predvideva osnutek, da so upoštevani podatki o zemljišču le tisti, ki so bili zatečeni ob času razlastitve. Zaradi tega bo potrebno sproti preveriti dejansko kulturo zemljišča in bonitetni razred. Preveritev opravi kmetijski strokovnjak občinske službe za kataster.

Vrednostna razmerja med posameznimi zemljišči različnih kultur so različna po posameznih katastrskih okrajih in so izračunana na podlagi ocen kmetijskih strokovnjakov (po podatkih Geodetske uprave SRS).

Vlaganje v zemljišče

Nadaljnja precizacija zadeva vlaganja prejšnjega lastnika v zemljišče, ki se pri oceni koristi (poleg že omenjenega katastrskega dohodka) tudi upoštevajo. Pri tem opozarjamo, da so vlaganja v kmetijsko zemljišče lahko različna, vendar ne vsa upoštevana. Po osnutku se ne upoštevajo tista vlaganja v kmetijsko zemljišče, ki pomenijo normalno vzdrževanje in reprodukcijo kmetijske orne zemlje, kot so npr. gnojenje na zalogi, marveč se po osnutku upoštevajo le tista vlaganja, ki pomenijo trajne investicije za ohranitev in izboljšavo zemljišča, kot npr. gradnjo kanalov, prekopov, krčenje gozda in agrotehnični ukrepi za pridobitev kmetijskega zemljišča ipd., kar pa je z zakonom težko določljivo.

Za vlaganja prejšnjega lastnika v zemljišče se upošteva le vrednost vloženih in še neamortiziranih investicij, ker mu je bil amortizirani del vlaganj že povrnjen.

Vrednost vlaganj se ugotovi v ustreznem postopku za določanje odškodnine ter se tako ugotovljena vrednost prišteva vrednosti zemljišča, ugotovljeni na podlagi katastrskega dohodka.

Predvidene so osnove za določanje pravične odškodnine za kmetijstvo in stavbno zemljišče

Tržna cena

Ker zvezni zakon izrecno navaja kot merilo za določanje odškodnine za kmetijsko zemljišče tudi tržno ceno, če je ta izraz določenih okoliščin, je potrebno, da tudi republiški zakon natančneje opredeli to merilo, ker ga je možno objektivizirati.

Za tržno ceno šteje zakonski osnutek ceno, ki se oblikuje na območju kraja oziroma naselja, v katerem je kmetijsko zemljišče. Taka zakonska ureditev je potrebna, ker je znano, da se tržna cena po različnih območjih in naseljih formira različno. Če hočemo upoštevati bistvo pravične odškodnine, je lahko merodajna le tista tržna cena kot merilo za odškodnino, ki se formira v neposredni bližini kmetijskega zemljišča. Če pa se na takem območju tržna cena ne oblikuje, se upošteva tržna cena, oblikovana na bližnjem oziroma sosednjem območju.

Ko so s tem natančneje opredeljena nekatera merila objektivne narave, pa je zaradi polpelnosti treba ponovno opozoriti, da se odškodnina za razlašena kmetijska zemljišča določa tudi ob upoštevanju še vseh drugih meril iz 32. člena zakona o razlastitvi, ki se ugotavljajo v konkretnih primerih in individualno ocenjujejo. S tem se odškodnina, določena po objektiviziranih merilih, lahko zviša oziroma ob pogojih zakona tudi primerno zniža.

Stavbno zemljišče

Za oceno koristi, ki jo lahko da stavbno zemljišče, se jemlje (presumirani) dohodek od stavbnega zemljišča.

Dohodek od stavbnega zemljišča se oblikuje na tehle predpostavkah:

- da je zemljišče, ki je predmet razlastitve, stavbno zemljišče in ne kmetijsko zemljišče. Pri tem se poudarja, da je odločilna pravna opredelitev stavbnega zemljišča po veljavnih predpisih, ne pa dejanska kultura zemljišča;
- da bi prejšnji lastnik stavbnega zemljišča lahko zgradil na njem poprečno stanovanjsko hišo (kar v praktičnih okoliščinah pomeni 150 m² stanovanjske površine);
- da površina stavbnega zemljišča, ki je potrebna za zgraditev take stanovanjske hiše, glede na dosedanje urbanistično prakso presega 200 m²;
- da bi dohodek od zgrajene stanovanjske hiše (ne gre za dejansko zgrajeno hišo, ampak za možnost in zamišljeno stanovanjsko hišo) po sedaj veljavnih predpisih v nobenem primeru ne mogel presegati višine stanarine v teku trajanja take stanovanjske hiše, neupoštevajoč pri tem stroške, ki bi jih sticijskim vzdrževanjem hiše imel lastnik v zvezi s tekočim in investicijam amortizacijo ter družbene dajatve (hišnina, prispevek za uporabo mestnega zemljišča itd.).

Po sedaj veljavnih predpisih se stanarina določa v odstotku (največ v višini 4 %) od gradbene vrednosti stanovanjske hiše oziroma stanovanja, ki se določi na podlagi valorizacije. Ker temelji valorizacija na gradbenih cenah ob koncu leta 1964, predlagamo, da se za izračunanje stanarine kot dohodka stanovanjske hiše za določitev pravične odškodnine za stavbno zemljišče upošteva poprečna prodajna cena stanovanj ob času razlastitve v določenem kraju, kar

ustreza tudi odločbi 33. člena zakona o razlastitvi, po katerem se odškodnina za razlašeno nepremičnino odmerja po okoliščinah v času, ko je bila izdana o njej odločba na prvi stopnji.

Izhajajoč iz teh predpostavk se predlaga, da se za osnovo ocene koristi na podlagi dohodka stavbnega zemljišča upošteva enoletna kosmata stanarina za družinsko stanovanjsko hišo.

V starih dinarjih

Površina stanovanja v m ²	Popr. gradb. vred. m ² stan.	Skupna gradb. vred. stan. hiše	Bruto dohodek od stanovanjske hiše pri 4 %	Višina odškodnine pri 4 %
150	105.000	15.750.000	630.000	1.260
150	120.000	18.000.000	720.000	1.440
150	140.000	21.000.000	840.000	1.680
150	160.000	24.000.000	960.000	1.920
150	180.000	27.000.000	1.080.000	2.160
150	200.000	30.000.000	1.200.000	2.400
150	220.000	33.000.000	1.320.000	2.640

Korist, ki jo lahko da stavbno zemljišče, izražena v denarju, je torej odvisna od poprečne gradbene vrednosti enega m² stanovanjske hiše in od odstotka, ki se jemlje za izračunavanje letne bruto stanarine. Številčni izraz teh vrednosti nam da višino odškodnine stavbnega zemljišča, ki ustreza enoletni kosmati stanarini, preračunani za m² stanovanjske površine. Kosmati dohodek od stavbe oziroma stanarina pa je po predlaganem sistemu realna samo v primeru, da se za podlago izračuna vzame ustrezen dostotek od poprečne gradbene vrednosti stanovanjske hiše.

Da se pri sistemu dohodka od stanovanjske hiše opustijo stroški, ki zmanjšujejo kosmati dohodek oziroma stanarino od take stanovanjske hiše, narekujejo praktični razlogi. Ti stroški so namreč funkcija boljšega ali slabšega gospodarjenja glede na boljše ali slabšo kvaliteto stanovanj in bi povzročale zavlačevanje postopka in številne spore. Prav tako po predlaganem sistemu izločamo tržno vrednost kot element pravične odškodnine za stavbno zemljišče v skladu z določbami zveznega zakona. Pač pa so pri določanju poprečne gradbene vrednosti stanovanjske površine že upoštevani stroški za komunalno opremljanje zemljišča. Pravkar je potrdila, da po dosedanjih analizah znašajo poprečni stroški za komunalno opremljanje stavbnega zemljišča približno 30 % gradbene vrednosti stanovanjske površine, v tem odstotku pa znaša delež za pridobitev zemljišča okoli 10 %. Glede na sedanje poprečne gradbene stroške stanovanjske izgradnje menimo, da je predlagani sistem izračunavanja pravične odškodnine za stavbno zemljišče povsem realen.

R. I.

ODSOTNOST Z DELA

Delavci, ki so v rednem delovnem razmerju, imajo glede na obstoječe predpise tudi pravico do odsotnosti z dela, ne da se jim prekine delovno razmerje; včasih je ta odsotnost plačana z nadomestilo osebnega dohodka, včasih pa delavci te pravice nimajo. V mnogih primerih je delavec odsoten brez svojega namena, ker pač mora opravljati določeno družbeno funkcijo ali pa mora po nalogu pristojnega organa izvrševati druga dela. Zaradi jasnosti imamo namen, da obrazložimo danes s tem sestavkom dvoje odsotnosti, ker člani mnogokrat zlasti glede prostih sobot zahtevajo nadomestila v taki višini, ki jim ne pripadajo.

Temeljni zakon o delovnih razmerjih določa, da ima delavec pravico do nadomestila osebnega dohodka, kadar je odsoten z dela zaradi vojaških vaj, predvojaške vzgoje, udeležbe v civilni zaščiti, opravljanje javnih funkcij ali zaradi pozivov vojaških in drugih organov, h katerim je klican brez svoje krivde. Nadomestilo izplača delovna organizacija na račun or-

gana, ki delavca pokliče, in ustreza poprečni akontaciji osebne dohodka, ki ga je imel delavec v preteklih treh mesecih.

Dokler je delavec v priporu ali v preiskovalnem zaporu, ima pravico do nadomestila, ki je enako tretjini akontacije, če preživlja družino pa polovico akontacije osebnega dohodka. Delavec pa ima vsekakor pravico dobiti razliko do polnega nadomestila akontacije osebnega dohodka, in druge pravice, ki se uveljavljajo iz dela v delovni organizaciji, če je kazenski postopek s pravnomočno odločbo ustaljen, če je delavec s pravnomočno sodbo oproščen obtožbe ali če je obtožba zavrnjena, vendar ne zaradi nepristojnosti. Nadomestilo dobi delavec na račun organa, ki je odredil pripor oziroma preiskovalni zapor, in sicer v višini, ki ustreza poprečni akontaciji osebnega dohodka, ki ga je imel delavec v preteklih treh mesecih.

To so edini primeri odsotnosti z dela, ki jih ureja zakon o delovnih razmerjih, za vse ostale primere pa zakon molči in prepušča

delovnim organizacijam, da same s svojim pravilnikom o delovnih razmerjih ali drugim aktom uredijo ta vprašanja. Tako zakon nima določbe o tem, ali in kdaj pripada nadomestilo osebnega dohodka delavcem, ki ne morejo delati zaradi prekinitve dela brez krivde delavca (izpad električne energije, elementarne nesreče, pomanjkanje surovin). To pa pomeni, da za takšne primere delavci ne bi mogli dobiti nadomestila osebnega dohodka. Toda ureditev tega vprašanja in priznanje pravic do nadomestila osebnega dohodka za čas takšnih nezakriviljenih prekinitvev dela je v izključni pristojnosti samih delovnih organizacij. Same določijo, kdaj je podana prekinitvev dela, za katero prizadetim delavcem pripada nadomestilo, v kakšni višini se daje to nadomestilo in druge pogoje. Če delovna organizacija tega nima urejenega v svojem aktu, po samem zakonu delavcu ne pripada nadomestilo. Pri ureditvi tega vprašanja je vsekakor potrebno upoštevati trajanje zastojev, njihove vzroke in druge okoliščine.

Zaradi zmanjšane obsega poslovanja prihaja pogosto do krajših ali daljših zastojev pri delu, ko del delavcev pa tudi enote nimajo dela, zato se v tem primeru tudi lahko določi, da ne prihajajo na delo. Včasih je to glede na letni čas ali oblike proizvodnje reden pojav. V takih primerih nekatere delovne organizacije po predhodnem pristanku delavcev dajejo takojimenovani plačani dopust, nekatere pa priznavajo zmanjšano nadomestilo.

V zvezi z ureditvijo tega vprašanja nastopajo najrazličnejša mnenja. Eni zagovarjajo, da se prekinitvev ne plača, ker je pač delavec doma, čeprav ne po svoji krivdi, drugi pa zatrjujejo, da se delavca, ki je na opravljanju vojaških funkcij, in delavec, ki je v zaporu in ima pravico do nadomestila, v tem pogledu ne postavljata v enakopraven položaj pri koriščenju sredstev mase osebnih dohodkov, niti nista sorazmerno nagrajevana. Pri ureditvi tega

(Nadaljevanje na 5. strani)

Gore - naš rekreacijski center - v mesecu septembru planinski teden

Planinski dom v Gorah. V njegovi neposredni bližini je nov bazen

Na letnem občnem zboru planinskega društva Dol je predsednik gospodarskega odbora med svojimi priporočili in predlogi sklepov napisal: V letu 1970 bi naj zgradili bazen za kopanje v Gorah. Kljub temu, da so bili nekateri člani planinskega društva skeptični, da se tak sklep ne bo mogel realizirati, lahko danes zapišemo, da je bazen v Gorah narejen in bo v najkrajšem času sposoben nuditi vsem svojim članom in gostom planinske postojanke prijetno planinsko kopel v Gorah.

razvedrila in rekreacije pri svojem domu v Gorah.

Na zadnji seji upravnega odbora in gospodarskega odbora planinskega društva pa še niso bili povsem zadovoljni glede realizacije sklepov letnega občnega zbora. Kljub temu, da že primanjkuje finančnih sredstev, želijo, da se v letošnjem letu realizirajo vsi sklepi, tako da bo lahko dom nudil vso udobnost svojim članom in gostom v Gorah. Potrebno je še urediti zunanjo fasado doma, predvsem pa urediti spodnje prostore v domu. Pohištvo je že v delu, kar garantira

realizacijo tega sklepa. Nujno potrebno je pritegniti k sodelovanju arhitekta, ki bi s svojimi idejami pripomogel k boljši ureditvi okolice doma. V dogovoru s pošto izgleda, da dobi postojanka še v letošnjem letu telefon. Z dosedanjimi zvezami preko Voki - Tohi oddajnika člani upravnega odbora niso zadovoljni. V letu 1972 se pa po občinskem programu predvideva ureditev ceste (asfaltiranje do doma).

Za realizacijo gornjih sklepov bo treba znatnih finančnih sredstev. V tej zvezi se obrača društvo k članom posameznih kolektivov, da bi sprispevali potrebna

transverzale in drugo o znamenitostih planinskega sveta. Predavatelja določijo Planinska zveza Slovenije.

Za 19. 9. se organizira propagandni planinski tabor, ob zvoških godbe in tabornega ognja bo veselo rajanje pozno v noč.

Zaključek planinskega tedna je predviden dne 20. 9. Ta dan naj bi bil masovni izlet vseh planincev v Gore, kjer bo planinsko rajanje s srečolovom. Za veselo razpoloženje bo skrbel steklarska godba na pihala. Ta dan se predvideva tudi uradna otvoritev bazena. Planinsko društvo Dol želi, da se vseh prireditev izleta in zaključ-

Veselo se zavrtimo. Tako so dejali številni izletniki 22. julija letos

Praznovanje 22. julija v Gorah...

Trud gospodarja tov. Kozole Dragota, pa tudi celotnega gospodarskega odbora je poplačan. Investicija, v katero je vložilo planinsko društvo Dol nemalo finančnih sredstev, je s postavitvijo realizirana. Samo bazen, ki je iz uvoza, stane preko 25.000 din. Vsa dela in material skupno bodo znašali preko 60.000 din. V glavnem so vsa dela izgotovljena. Potrebno je le urediti zajetje vode, ki je v zaključni fazi in urediti okolico bazena.

Z realizacijo tega sklepa upamo, da postaja planinska postojanka Gore resnično naš rekreacijski center, kjer se bodo lahko člani našega kolektiva naužili poleg svežega planinskega zraka tudi prijetne osvežitve v bazenu. Planinsko društvo Dol želi nuditi s tem svojim članom kar največ

Poskočne viže so pridno igrali godbeniki Svobode II. v Gorah

finančna sredstva. Društvo bo dalo v prodajo planinske bone, s katerimi upa, da bo tudi pridobilo znatna sredstva.

Predvsem pa se društvo prizadeva za večji promet v planinski postojanki. V tej zvezi organizira planinsko društvo Dol v času od 13.-20. septembra PLANINSKI TEDEN z zelo pestrim programom. Na predvečer planinskega tedna se bo 12. 9. organiziral na postojanki planinski ples. Dne 13. 9. bo izlet na Golte. Omogočilo se bo članom društva, da ob minimalnih izdatkih spoznajo Mozirske planine. Peljala bi dva avtobusa, eden z Dola, drugi iz Steklarne. Prijave sprejemajo na Dolu in v Steklarni.

Organizirata se dve predavanji, in sicer eno s poti Zasavske

nega slavja v Gorah udeleži kar največ planincev in ostalih članov kolektiva.

Želja upravnega odbora in gospodarskega odbora društva je, da bi lahko dom v Gorah resnično nudil vse, kar si posameznik želi za rekreacijo. Naj Gore s skupnimi močmi postanejo naš drug dom, naš dom za rekreacijo.

Rigo

Odsotnost z dela

(Nadaljevanje s 4. strani)

vprašanja bo potrebno upoštevati vse bistvene okoliščine posameznega primera. Zlasti se mora upoštevati, ali gre za zastoje oziroma za zmanjšanje obsega poslovanja, ki so več ali manj pogojeni z naravo dela in ki se praviloma že lahko vnaprej pričakujejo, ali pa gre za zastoj, ki je izjemen pojav. Pri zastojih, ki so predvsem posledica običajnega vnaprej pričakovanega zmanjšanja obsega poslovanja v določenih obdobjih, je utemeljeno uporabiti institucijo brezplačne odsotnosti z dela. Takšna stanja so namreč delavcem že vnaprej znana in zato se lahko šteje, da so z vstopom na delo že vnaprej pristali tudi na možnost, da bodo ob določenih obdobjih na neplačanem dopustu. Nasprotno pa je utemeljeno šteti zastoje, ki niso običajni in so torej izjemni pojavi, za plačane prekinitve dela in je treba v tem pogledu priznati ustrezna nadomestila osebnega dohodka.

Viktor Sušin dipl. pr.

KAKO SMO GOSPODARILI V JUNIJU IN JULIJU 1970

Bralcem »Steklarja« se opravičujemo, ker v prejšnji številki nismo objavili poročila o rezultatih poslovanja v dobi januar–junij 1970. V želji, da bi bralce seznanili z vsemi podatki o poslovanju, bomo v tej številki objavili obširno poročilo za meseca junij in julij 1970.

V primerjavi s prejšnjimi leti se je fluktuacija zelo omejila, saj je bila sprememba v stanju zaposlenih taka:

	junij	julij	januar–julij
na novo zaposlenih	11	31	107
odšlo iz podjetja	19	10	118

poprečno stanje zaposlenih v tej dobi je znašalo 1791 oseb.

Okvirni letni plan proizvodnje znaša kg 19.665.857, v pretekli dobi smo vskladiščili kg 13.388.661 in s tem dosegli 68,08 % letnega okvirnega plana.

Po operativnem planu za mesec junij bi morali proizvesti kg 2.223.595, dejansko smo vskladiščili kg 1.857.183. Za mesec julij je bilo v operativnem planu predvideno 2.068.558 kg proizvodnje, dejanska je znašala 2.240.500 kg.

Po posameznih obratih so bili operativni plani doseženi:

	junij	julij	januar–julij
stari obrat	88,40 %	94,43 %	100,17 %
avtomati	81,48 %	114,17 %	101,17 %
skupaj	83,52 %	108,31 %	100,80 %

Če primerjamo doseženi fizični obseg proizvodnje in stroške, ugotovimo nižjo lastno ceno na 1 tona vskladiščene proizvodnje, in to iz razloga, ker je bil fizični obseg proizvodnje sorazmeroma vi-

Planirana lastna cena na 1 tona proizvodnje znaša din 4.663,90, sok, fiksni stroški pa so ostali skoraj enaki, kot so bili planirani.

v juniju je znašala din 4.093,98, v juliju din 3.615,20, v celi dobi januar–julij pa din 4.007,08.

Prodaja je bila v letnem planu pravtako predvidena v višini 19.665.857 kg, v celi dobi smo dejansko prodali 13.222.775 kg in s tem dosegli 67,24 % letnega okvirnega plana.

Operativni plani, sestavljeni na podlagi razpoložljivih proizvodnih kapacitet in povpraševanja na trgu, so bili v preteklih mesecih doseženi:

	junij	julij	januar–julij
stari obrat	91,84 %	93,87 %	100,31 %
avtomati	91,29 %	82,17 %	95,43 %
skupaj	91,45 %	85,53 %	97,19 %

Za leto 1970 smo predvideli skupen izvoz 2.290.146 \$, od tega 164.000 \$ na Poljsko, ostalo na konvertibilno področje, mesečno bi morali torej izvoziti vsega za 190.846 \$.

Naš dejanski izvoz pa je znašal:

v juniju	\$ 142.087, plan dosežen s 74,45 %
v juliju	\$ 149.123, plan dosežen s 78,14 %
v dobi	
januar–julij	\$ 1.194.628, plan dosežen s 52,16 %

Letos smo izvozili za 71.572 \$ manj kot v enaki dobi preteklega leta. Ni izgledov, da bi celoten plan izvoza dosegli, to pa zaradi tega, ker pri nekaterih artiklih ne bi dosegli zadovoljivih cen.

Poprečna prodajna cena za izdelke iz starega obrata je bila v planu predvidena 6.600 din/tona, za izdelke iz avtomatov 3.420 din/tona, dejansko pa smo dosegli:

	junij	julij	januar–julij
stari obrat	7.157.50	7.307.28	7.127.79
avtomati	3.079.27	2.729.68	3.174.92
skupaj	4.288.21	4.173.90	4.648.64

S tem je stari obrat dosegel 108 %, avtomati pa 92,83 % planiranega.

Proizvodni odpadke je bil v letnem planu predviden za stari obrat 18,54 % za avtomate 13,35 %, dosežen pa je bil:

	junij	julij	januar–julij
stari obrat	18,51 %	18,09 %	17,61 %
avtomati	8,00 %	15,47 %	11,59 %
skupaj	9,52 %	15,80 %	12,48 %

Do konca meseca maja je bila realizacija stekla in drugih uslug sorazmerno visoka in je presegala predvidevanja v okvirnem letnem in v operativnih mesečnih planih. Z nastopom poletnih mesecev je povpraševanje padlo in tako smo dosegli: v tisoč din

	operativni plani	dejansko doseženo	doseganja %
januar–maj	41.465	45.129	108.83
junij	8.774	8.714	99.31
julij	7.871	7.625	96.88
januar–julij	58.110	61.486	105.78

Stopnja rentabilnosti (dobička) je v dobi januar–maj znašala 12,66 %, zaradi nižje realizacije pa je v teh mesecih padla in je znašala v juniju 7,55 %, v juliju 4,55 %, v dobi januar–julij 10,93 %.

Poprečni mesečni neto osebni dohodki naj bi po letnem planu znašali na zaposlenega 1.040 din, v juniju smo izplačali 1.124,76 din, povečanje znaša 8,15 %, v juliju so znašali 1.117,48 din, povečanje je znašalo 7,45 %. Poprečje za celo dobo znaša 1.124,76 din, kar predstavlja 8,15 % nad planiranim, to pa predstavlja 16,85 % povečanja nad lanskoletnim poprečjem.

Največji problem, s katerim se srečujemo na vsakem koraku, pa je vsesplošno pomanjkanje obratnih sredstev. V ilustracijo bi radi navedli podatek o stanju terjatev nasproti kupcem. Na začetku leta so nam kupci dolgovali 2,1 milijarde S-din, konec maja se je to stanje povečalo na 3 milijarde S-din, konec julija pa so nam kupci dolgovali 2,8 milijarde S-din. Kljub vsemu prizadevanju in vsem mogočim ukrepom in načinom izterjevanja podjetje ni v stanju zavreti naraščanja terjatev.

Zaloge materiala, nedokončane proizvodnje in gotovih izdelkov se gibljejo v normalnih okvirih. Če bi želeli boljše oskrbovati svoje kupce in v večji meri izpolnjevati njihova naročila, bi morali zaloge gotovih izdelkov celo povečati.

Gibanje v teku letošnjega leta je bilo:

	v tisoč din	
	stanje 1. 1. 1970	stanje 31. 7. 1970
zaloga surovin	2.416	2.565
zaloga pomožnega materiala	2.555	3.118
zaloga ostalega materiala	1.811	1.525
zaloge gotovih izdelkov	7.999	6.850
zaloge nedokončane proizvodnje	1.885	1.677

V naslednji tabeli podajamo zbirne podatke o ugotovitvi in razdelitvi celotnega dohodka in še primerjavo z letnim planom.

Pokazatelj	Plan 1970	doseženo v času			% od plana
		junij	julij	januar–julij	
Celotna realizacija	98.099	8.833	7.721	62.343	63.55
Izredni dohodki	—	162	7	308	—
Celoten dohodek	98.099	8.995	7.728	62.651	63.86
Odbije se od realiziranih del:					
— materialnih stroškov	43.916	3.956	3.111	25.300	57.61
— amortizacije	6.422	584	528	3.940	61.35
— pogodbenih obveznosti	3.115	283	259	1.938	62.22
— zakonskih obveznosti	4.698	385	373	2.755	58.63
— nabavna vrednost produk. materiala	—	63	60	502	—
— izredni stroški	—	30	64	239	—
Poslovni stroški skupaj	58.151	5.301	4.395	34.674	59.63
Dohodek podjetja	39.948	3.694	3.333	27.977	70.03
Odpade na osebne dohodke:					
v %	85,53	85,53	85,53	85,53	100,00
v din	34.168	3.159	2.850	23.929	70.03
realizirani del	34.168	3.015	2.981	21.130	61.84
ostane na razpolago	—	144		2.799	—
preveč izplačano	—		131	—	—

(Nadaljevanje na 7. strani)

Minimalni življenjski stroški 1971-1975

Življenjski stroški so tako pomembna kategorija družinskega proračuna, da vsakdo iz dneva v dan preračunava svoje dohodke, ugiba za naprej, ugotavlja za nazaj, včasih z uspehom, včasih brez uspeha — ker pač ni vse odvisno od človekovega preračunavanja, temveč od vseh, človeku vedno nedosegljivih vzročnih zvez. In zakaj tako preračunavanje? Vsekakor zato, da bi si v tem, 20. stoletju tudi poprečni državljan s poprečnimi osebnimi dohodki prihranil nekaj dinarjev za letni dopust, morda za takšnega malega železnega konjička, za gospodinjske potrebščine, za popravilo stanovanja, hiše itd., pa tudi zato, ker je ta poprečni občan po vseh regelcih — ZAPISANIH — enakopraven član naše družbe in ravno tako človek kot tisti, ki se pri nas ponašajo z nordijsko, armensko, potujčeno raso. Zaveda se, da gara, dela, se trudi — lovi tudi popoldansko delo. Vsak izdatek mora večkrat premisliti in ne more te ne more razumeti bajke o supermodernih avtomobilih, fantastičnih hišah, vikendih — o nikakršnem pomankanju finančnih sredstev. Nekaj dni letnega dopusta v sindikalnem domu in par litrčkov vina (za hotel bi bilo par tri dni premalo), to je iz leta v leto želja našega občana, in vendar je zadovoljen. Je pač tako, toda kaj hočemo, boginja sreče verjetno tudi nima enotnih kriterijev in objektivnega smisla, kot ga tudi ljudje nimajo.

Toda, kaj bi razmišljali o pravicah in krivicah, pogledimo raje, kako so naši gospodarstveniki za slovenske razmere izračunali, koliko približno bi naj znašali v tem obdobju izdatki določenih tipov gospodinjstev, da bi mogli zagotoviti minimalne potrebe glede osebne porabe. Ta minimalni znesek imenujemo minimalne življenjske stroške, zaostajanje za temi stroški pa je z zdravstvenega sociološkega pa tudi ekonomskega aspekta nezaželjeno. Čeprav je leto 1971 še kolikor toliko daleč, vendar ne bo odveč, če se že vnaprej pripravimo na te stroške, da se ne bomo tudi v prihodnjem letu preveč jezili in vsaj skladu zdravstvenega zavarovanja prihranili nekaj sredstev, ko je tako vedno v primankljaju. Za dobrobit in izboljšanje je bilo

napisanega že mnogo, tudi sestankov na vseh nivojih, toda kot zakleto, ta voz noče in noče čez vrhniški cankarjev klanec, pa čeprav vsi trdijo, da ga porivajo z vsemi svojimi umskimi in fizičnimi sposobnostmi.

Analiza gibanja indeksa življenjskih stroškov v 16-letnem obdobju od leta 1954 do 1969 kaže poprečno letno stopnjo rasti okoli 10%. V času reforme je porast življenjskih stroškov najmočnejši in doseže v letih od 1962 do 1968 preko 17% rasti. V zadnjih letih se je trend nekoliko umiril, vendar število zahtevkov po zvišanju cen (priznavanje je medvedja usluga vsej družbi) v zadnjem času kaže na to, da se proces »usklajevanje odnosov cenami« ni ustavil. Če je mogoče na osnovi dosedanjega gibanja sklepati na razvoj v prihodnosti (če se bodo prejšnje tendence nadaljevale), potem groba ocena kaže, da lahko v obdobju, ki je pred nami, računamo z okoli 10% porastom poprečnih življenjskih stroškov na leto.

Po pesimističnem izračunu, da se bodo namreč stroški večali s stopnjo 10%, bi gibanje minimalnih stroškov (MŽS) po dveletnih razmakih pri nekem gospodarstvu izgledalo takole:

leto	samski	4 članska družina
1971	496	1.949
1973	599	2.357
1975	726	2.854

Ob pogledu na te številke bo verjetno nataliteta še bolj padla in manj bo sklepanj zakonskih zvez.

Če smo v naših predvidevanjih o prihodnjem gibanju življenjskih stroškov optimisti, potem lahko upamo, da se v obdobju do leta 1975 ne bodo večali z višjo stopnjo kot v obdobju 1954—1969, to je okoli 6%; v tem primeru bodo MŽS naslednji:

leto	samski	4 članska družina
1971	460	1.809
1973	518	2.038
1975	583	2.293

Prikazano povečanje minimalnih življenjskih stroškov v planskem obdobju (za 10% ali 6%) ima namen opozoriti, da se z višanjem življenjskih stroškov meja, ki loči gospodinjstvo od onih nad minimumom, pomika navzgor. Obstaja nevarnost, da se število gospodinjstev, ki ne dosega MŽS v naslednjem obdobju ne le ne bo zmanjšalo, temveč celo povečalo, če viri sredstev, ki so pri najrevnejših gospodinjstvih prevladujoči, ne bodo rastle s stopnjo, s kakršno bodo rastle življenjski stroški. Nevarnost obstaja predvsem pri gospodinjstvih s tistimi viri dohodka, ki se le z zamudo prilagajajo spremembam življenjskih stroškov (pokojnine, minimalni osebni do-

hodki, štipendije, socialne pomoči itd.).

In kakšna naj bi bila rešitev? O tem pa prihodnjič, ker ravno gledam in poslušam reklamno oddajo RTV Ljubljana o vožnji s hidrogliserjem, o pohištvu Slovenijales in Brest, o modi, o sodobnih turističnih plažah, o gospodinjstvih pripomočkih, pa se mi je tako zavrtelo v glavi, da nisem vedel, ali se vrtil televizor ali slika na ekranu, zato sem sam na hitro zavrtel gumb in se ves omočen spravil v posteljo — verjetno bo treba televizor popraviti in zopet bo zmanjšan hišni proračun na račun tehnike. Verjetno ga bom prodal, da se ne bom moral morda kam in s kom peljati...

Zakaj anonimno!

Mnogokrat dobi uredniški odbor, družbeno politična organizacija ali uprava podjetja najrazličnejša pisma, v katerih morda člane delovne skupnosti, morda tudi tretji prijavljajo najrazličnejše kršitve. Te kršitve se nanašajo na netovariške odnose, na koriščenje uslug brez vednosti vodje združenega dela, protipravni odvzem — tatvina materiala in stekla, malomarno opravljanje dela in tako dalje. Vse te prijave delno kažejo, da si morda nekateri člani privoščijo take oblike in izkoriščajo najrazličnejše časovne momente ali druge oblike, da si pridobijo določene materialne koristi. Mnogo se govori in piše o šušmarjenju, toda kaj naj stori pri tem uredniški odbor ali družbeno politična organizacija, če niso navedena imena, niti konkretna dejstva. Pisanje na splošno z anonimnim podpisom pa praktično pomeni, da je težko ugotoviti materialno resnico. Kdor že piše, naj se tudi podpiše in naj se ne boji povedati resnice, ker je kot član delovne skupnosti ravno tako zainteresiran in mora biti tako, da podjetje čim uspešneje posluje in da je čimmanj kršitev delovnih dolžnosti. To je upravljavčeva pravica in dolžnost, zato menimo, da je anonimnost samo nekakšen strah, da morda to, kar je napisanega, ni res ali pa da se poskuša ustvariti slabo razpoloženje. Če smo pošteni, si lahko odkrito pogledamo v oči, napake odpravimo ali popravimo, predrzneže, ki si prisvajajo družbeno lastnino brez pooblastitve pristojnega organa, pa bo treba, če ne bodo spremenili svojega odnosa, odstraniti iz svoje sredine. Pri vsem tem pa želimo konkretnost, pa tudi odločnost vsakega člana naše delovne organizacije, ki kaj takega opazi.

Uredniški odbor

(Nadaljevanje s 6. strani)

Ostane za bruto sklade	v %	14,47	14,47	14,47	14,47	100,00
v din		5.780	535	482	4.048	70.04
— rezervni sklad podjetja		450	38	37	262	58.33
— skupni rezervni sklad		266	25	22	189	71.03
ostane za neto sklade		5.064	472	423	3.597	71.03

Razmerje delitve celotnega dohodka:

— poslovni stroški v %	59,28	58,93	56,87	55,34	93,35
— čisti dohodek v %	40,72	41,07	43,13	44,66	109,68

Iz podatkov je razvidno, kako preudarno je ravnal naš delavski svet na seji dne 26. maja letos, ko je sklenil, da smo pustili pozitivno razliko na osebnih dohodkih za poletne mesece, ko zaradi dopustov in vpliva sezone pade proizvodnja in realizacija, ter se dosega nižje poprečne prodajne cene. V juliju smo porabili za kritje izplačanih osebnih dohodkov 13 milij. S din iz rezerve od prejšnjih mesecev. Glede na nizko realizacijo v avgustu je pričakovati, da bo zmanjkalo za kritje osebnih dohodkov še več.

Pri dokončni postavitvi razmerja delitve čistega dohodka na osebne dohodke in sklade pa bo moral delavski svet in seveda tudi celoten kolektiv imeti pred očmi obveznosti, ki jih ima podjetje še za poravnavo kreditov za dokončano rekonstrukcijo tovarne in tudi modernizacijo proizvodnje.

Heda Korbar

Flini in saje so uničili večino vegetacije na tem sicer lepem območju naše doline

NEVARNOSTI PLINOV

Ker se plini iz dneva v dan vse več uporabljajo v industriji kakor tudi v gospodinjstvu, je nujno, da se vsak delavec, gospodinja, seznanijo vsaj z osnovnimi pojmi plinov, ki jih uporabljamo. Namen tega članka je, da se seznanimo s karakteristikami plinov, ki jih danes množično uporabljamo in da v primeru nekontroliranega gorenja pravilno ukrepamo in preprečimo večje nezgode.

Butan-propan je najbolj znan plin, ki ga pridobivamo pri destilaciji nafte. Ima veliko kalorično vrednost in se kot ogljikovodik parafinske vrste izredno rad že pod najmanjšim pritiskom utekočini. Zaradi tega so njegove jeklenke izdelane iz razmeroma tanke pločevine in je dovoljeno varjenje sten jeklenke. Mešanica butan-propan plina je idealno gorivo v gospodinjstvu in industriji. V jeklenkah ni velikega pritiska, pritisk se spreminja po temperaturi, vendar ne presega 12 atm. pri 40°C. 1 m³ plina daje 29.500 kalorij. 1 m³ plina, če je v tekočem stanju, pa zavzema samo 4,6 litrov prostornine. Običajno je mešan 1:1 v jeklenkah 1 del butana : 1 del propana. Nekaj značilnih karakteristik butan plina: Formula = C₄H₁₀, kritična temperatura +153,0°C, kritični pritisk 35,2 kg/cm², preizkusni tlak v jeklenkah = 20 atm. Propan C₃H₈, kritična temperatura +96,8, kritični pritisk 41,4 kg/cm², preizkusni tlak jeklenke = 25 atm. Jeklenke s plinom ne držimo v prostoru, kjer je previsoka temperatura, jeklenka naj ne bo pod vplivom vročih žarkov; vedno, ko dobimo jeklenko, preizkusimo, če je pravilno napolnjena. Jeklenka ne sme biti napolnjena do vrha, zato preizkušamo na ta način, da jo na tleh lahko premikamo in če občutimo, da jeklenka valovi oz. da tekočina v njej valovi, je jeklenka v redu, narobe je, če je polna do vrha in je toga, takrat pomeni, da tekočina nima možnosti raztezanja in ob prenosu iz hladnega v toplejši prostor nastane previsok pritisk in preti nevarnost razpočenja sten posode oz. jeklenke. Priklop jeklenke izvrši lahko vsaka gospodinja, vendar spojna mesta naj bodo vedno dobro zatesnjena in reducirni ventil dobro pritegnjen. V slučaju kakršne koli okvare na reducirnem ventilu, ki se montira na jeklenko, je treba takoj prenehati s kurjenjem in poklicati strokovnjaka, naj ga popravi ali zamenja. Reducirni ventil ima to nalogo, da reducira plin iz jeklenke preko gumijaste cevi do gorilca na 200—300 u/m V.S. V jeklenki je pritisk od 3—8 ali več atm. 1 atm = 10.000 u/m V.S., to se pravi da ima reducirni ventil zelo pomembno nalogo, ki zmanjša tudi po več desetstokrat tlak med posodo in gorilnikom, zato naj bo vedno brezhiben — sicer lahko nastane previsok pritisk in počti gumijasta cev ali ga strga s kovinskega nastavka in je nevarnost, da se prostor napolni s plinom. Večkrat se sliši, kako posamezniki ne upajo začeti kuriti s plinom, ker se boje eksplozije in podobnih nevarnosti, vendar danes že milijon ljudi uporablja plin in če je vse v redu vzdrževano in pravilno nastavljeno, se nima kaj zgoditi, vsaka bojazen je odveč, je pa zelo ekonomično, čisto in hitro prilagodljivo kurjenje.

Drugi plin, ki ga pogosto uporabljamo, je aceten ali disons plin, je aceten raztopljen v acetonu.

Aceten je najbolj poznan plin za razsvetlavo in avtogeno varjenje. Je brez barve in okusa, ima pa karakterističen vonj, ki ga izdaja že v prav malih količinah. Ker je zelo eksploziven, če je pomešan z zrakom, se takim prostoru, ki diše po acetilenu (karbidu), ne smemo približati z odprtimi ognjem. Aceten ni strupen, če ga vdihavamo v zmernih količinah. Pri večjih količinah deluje narkotično in so ga v prejšnjih časih mnogo uporabljali za narkoze. Škodljiva sta samo njegova stalna spremljevalca: žveplovodik (H₂S) in fosforovodik (PH₃), ki se razvijata istočasno z acetilonom iz kalcijevega karbida in vode. Aceten smemo stisniti največ do 1,5 atm, kar ustreza pritisku v visokotlačnem acetilenskem razvijalcu. Za transport pa mora biti raztopljen v acetonu, odtod tudi njegovo ime DISSOUS plin = raztopljeni aceten.

EKSPLOZIJE PLINOV

Pod »eksplozijo« razumemo v tehniki pojav, če se plin, ki je stisnjen v posodi, naglo razširi, ker nenadoma popustijo stene te posode; nadalje pojmujejo pod to besedo nenaden nastanek plinov kot posledico hitro poteka kemičnih procesov. Vzroki za nastanek eksplozije so torej ali mehničnega ali pa kemičnega značaja. Skratka eksplozija je trenutno izgorjevanje plina, pomešanega s kisikom ali zrakom, pri tem se sprosti velika količina toplote in nastane strahovit pritisk, ki ruši stene, vrata, okna in podobno. V plinski tehniki poznamo tri vrste eksplozij:

- 1) eksplozijo plinskih jeklenk
- 2) eksplozijo stisnjene acetilena in
- 3) eksplozijo v prostoru.

Plinske jeklenke eksplodirajo tedaj, ko popuste njihove stene zaradi premočnih udarcev, zaradi skritih razpok v jeklu, korozijskih razjed, preobilnega polnjenja, previsoke temperature jeklenke zaradi segrevanja od zunanaj. Vsi stisnjeni plini se pod vplivom toplote raztezajo. Ker se pa njihova prostornina v zaprtih jeklenkah ne more povečati, se poveča njihov pritisk. To povečanje znaša za vsakih 10°C okoli 3,7%. Utekočinjeni plini se raztezajo enako kot tekočina. Pod vplivom toplote se na eni strani povečuje pritisk na račun zmanjšane plinskega prostora, na drugi strani pa na račun večje hlapljivosti tekočine. Ko pa je jeklenka docela napolnjena s tekočino in je plinski prostor izginil, se pod vplivom toplote pritisk na stene jeklenk izredno naglo poveča in pride do razpočenja jeklenke.

Eksplozija v prostoru je izrazito kemičnega značaja. Njen vzrok je izredno naglo zgorevanje plinske mešanice s kisikom.

Kadar plin normalno gori, poteka njegovo spajanje s kisikom počasi in tudi samo na zunanji površini nastalega plamena. Če pa se plinske molekule že pred pričetkom zgorevanja pomešajo s kisikovimi, se izvrši proces zgorevanja na celi plinski masi nenkrat, ker se ta oksidacijski proces z izredno naglico razširja

naprej, čim se enkrat prične. Pri vsakem zgorevanju nastajajo toplota in novi plinski produkti. Zato se prostornina prvotne plinske mešanice izredno naglo poveča, ta plinski sunek v ozračje pa povzroča močan pok in silen pritisk na okolico. Na srečo niso eksplozivne vsakršne plinske mešanice z zrakom ali kisikom. Vsak gorljiv plin ima spodnjo in zgornjo eksplozijsko mejo, ki je določena s procentualnim sestavom plinske mešanice. Tako lahko eksplodirajo npr. le naslednje mešanice:

Vodik in kisik pri	4,0—75 %
Vodik in kisik	4,5—95 %
Aceten in zrak pri	2,3—82 %
Aceten in kisik	2,8—93 %

gorljivega plina v mešanici.

Učinek eksplozije v prostoru zavisi od koncentracije in množine plinske mešanice, kakor tudi od oblike in velikosti prostora. Da preprečimo nastanek eksplozivne mešanice v prostoru, moramo gorljive pline zažgati takoj, čim odpremo plinski cevovod. To pomeni, da moramo imeti ogenj že pripravljen ob ustju plinske cevi ali plinskega gorilnika, predno odpremo plinsko pipico ali ventil. Prvi pogoj za preprečitev eksplozije plina je dobro tesne-

nje. Če ga že zavohamo, pustimo vsa stikala nedotaknjena in poskrbimo za dobro in izdatno zračenje s preprihomo, odpiranjem okna, vrat itd. Opozoriti moramo ljudi, da se ne približajo s kakršnim koli odprtim ognjem, ker je tudi cigaretni ogorek dovolj. Če je uhajal plin nekeje v nadstropju, je treba po prezračevanju takoj pregledati še kletne prostore, ker so plini kot npr. butan, propan, bencinski hlapi težji od zraka in ležijo na tleh. Možnost je, da se po stopnicah spusti v kletne prostore in ob dotiku stikala ali odprtega ognja se vname in eksplodira, zato je treba temeljito preučiti nadstropje in kletne prostore. Zgodilo se je, da je po eksploziji v kopalnici po bencinskih hlapih nastala še ena eksplozija v kleti iste hiše 6 ur po prvi eksploziji, nastal je preplah in razna sumničnja, vendar so pozneje strokovnjaki ugotovili in dokazali, da se je del plina spustil po stopnicah v klet in s pritiskom na stikalo je nastala še ena eksplozija in požar. Zato naj velja pravilo: s plinom postopamo le po strogih navodilih brez malomarnosti in se, če smo dosledni, nima kaj zgoditi, v nasprotnem primeru so lahko hude težave.

R. K.

POROČILO SLUŽBE PRAVNE POMOČI

Zadnje čase smo imeli več primerov nezakonitega zadrževanja delovne knjižice. Delovna organizacija je dolžna ob prenehanju dela vročiti delavcu njegovo delovno knjižico. Ta se namreč brez nje ne more zaposliti drugje, niti prijaviti na zavodu za zaposlovanje.

Med takimi primeri je dvakrat šlo za prenehanje dela delavcem v večjih gostinskih organizacijah v Ljubljani. Ob razrešitvi delovni organizaciji nista hoteli delavcema vročiti delovne knjižice, češ da morata najprej položiti dolžne zneske iz naslova stanovanjskega posojila. Delavca sta namreč sklenila pogodbi, po katerih morata ob prenehanju dela na lastno željo v celoti povrniti preostali dolžni znesek (v enkratnem znesku). Ker tega na dan prenehanja nista mogla storiti, jima delovni organizaciji nista hoteli vročiti že zaključene delovne knjižice. Pri tem se je ena od delovnih organizacij sklicevala na določil svojega pravilnika, v katerem je določeno, da delovna organizacija zadrži delavčev delovno knjižico, dokler ta ne povrne morebitne škode ali prejetega posojila.

Čeprav delavec dolguje delovni organizaciji kakršnekoli znesek iz kakršnegakoli naslova, mu delovna organizacija mora ob prenehanju delovnega razmerja izročiti njegove dokumente in delovno knjižico, delavca pa lahko terjata za dolžni znesek po sodni poti. Z zadrževanjem delovne knjižice, tvega delovna organizacija odgovornost za škodo, ki jo delavec lahko ima, če se ne more zaposliti v drugi delovni organizaciji, ker nima delovne knjižice, saj je nemogoče brez delovne knjižice skleniti delovno zmerje.

V obeh primerih smo se morali zaradi nujnosti zadeve — delavca

sta imela možnost na novo zaposliti, nista pa mogla skleniti delovnega razmerja brez svojih delovnih knjižic — poslužiti telefonskih razgovorov z direktorjem podjetja. Oba razgovora sta bila ne le neuspešna, temveč sta se dirktorja vedla tudi skrajno arogantno in žaljivo. Ni ju bilo mogoče prepričati, da ravnanje delovne organizacije ni zakonito in da bo delovna organizacija, v kolikor bi prizadeta delavca sprožila postopke oziroma spor, spor izgubila in da bodo stroški bremenili delovno organizacijo oziroma ves kolektiv.

Ob teh dveh zelo neprijetnih, skrajno napetih in osebno žaljivih telefonskih razgovorih članov naše pisarne z direktorjem delovne organizacije bi želeli opozoriti tudi na to plat našega dela. Telefonskih intervencij in ukrepov se izogibamo in se v glavnem izključno poslužujemo rednih pravnih poti (zahtevki, ugovori itd.). Le v izjemno nujnih primerih, kjer je res potrebna takojšnja intervencija ali opozorilo, se poslužujemo telefonskih razgovorov. Z nekaterimi delovnimi organizacijami — zlasti večjimi, kjer imajo pravilnike — smo našli stik in lahko opozarjamo ali ukrepamo osebno po telefonu. S tem sicer ni rešeno, da so takšni stiki za naše stranke vedno uspešni oziroma da uspemo s takšnimi stiki rešiti zadevo, vendar so vsaj pogovori na normalnem nivoju in so morebitna nesoglasja v gledanju zadeve s pravne plati. Stališča nasprotne strani izpodbijamo s pravnimi argumenti brez žalitev in osebnih nestrpnosti. Je pa nekaj delovnih organizacij, s katerimi imamo slabe izkušnje. Kljub temu, da že v začetku izrazimo željo po ureditvi spora, ki bi

(Nadaljevanje na 12. strani)

Za šoferski izpit dodatno znanje

Z naslednjim člankom želimo seznaniti pa tudi opozoriti člane kolektiva, ki si nameravajo nabaviti nova motorna vozila, z novostjo, ki je nastala po zakonskih določilih od 1. 7. 1970 dalje. Naš poudarek v tem članku je le na tem, kako bi seznanili bralce o tistem delu določil, ki govori o izpitnem programu prve pomoči poškodovanim v prometni nesreči. Program tečaja prve pomoči iz prometne varnosti pa obsega naslednjo snov:

1. O prvi pomoči in o sredstvih, ki se za to uporabljajo:

- pojem prve pomoči (samopomoči in vzajemne pomoči);
- pomen prve pomoči za nadaljnjo usodo poškodovanih;
- zakaj je potrebno, da so vozniki motornih vozil usposobljeni za izkazovanje prve pomoči;
- kadar gre za izkazovanje prve pomoči, je enako važno vedeti, kaj moramo in kaj ne smemo storiti (to je treba podpreti s konkretnimi primeri);

Praktično:

– demonstrirati sredstva, ki so v škatli za prvo pomoč za motorna vozila, kakor tudi način njihove uporabe;

– demonstrirati priročna sredstva, ki so lahko koristna za prvo pomoč: naglavna ruta (kot trioglata ruta), izrezani trakovi platna (kot zavoji), deščice, prometni varnostni trikotnik, časopisi in podobno. (kot sredstva za imobilizacijo);

– demonstrirati na enem od obiskovalcev, kako je treba pregledati poškodovanca.

2. Ravnanje z ranami:

- pojem odprte in zaprte rane;
- nevarnost v zvezi z rano (krvavitev in infekcija);
- sanitarna obdelava in zdravniški pregled sta obvezna za vsako rano, ki nastane v prometni nesreči;
- ravnanje z rano (ne izpirati je, ne posipati s prahom ipd., ne odstranjevati tujkov itd.);
- poleg rane vselej opazovati tudi splošno stanje poškodovanca.

Praktično:

- zavoj okrog temena in podbradka;
- zavoj za laket in koleno;
- zavoj okrog vratu;
- zavoj iz trioglate rute (za glavo, koleno in pest);

3. Krvavitev in prva pomoč:

- pojem zunanje in notranje krvavitve, nevarnosti zaradi krvavitve, znaki in prva pomoč;
- izkrvavitev, znaki in prva pomoč.

Praktično:

- pritisk s prstom na nadlaktko arterijo in v prepone;
- nameščanje kompresijskega zavoja na ude, prsni koš in trebuh;
- povezovanje udov (samo pri pretrganem udu, ki krvavi);
- položitev izkrvavljenca v ležeči položaj s spuščeno glavo in z dvignjenim spodnjim delom telesa in nogami.

4. Prelomi kosti, poškodbe sklepov in prva pomoč:

– zaprti in odprti prelomi kosti udov: znaki in nevarnost, prva pomoč;

– izpah sklepov; znaki in prva pomoč;

– pomen dobre imobilizacije za nadaljnjo usodo poškodovanca;

– osnovna pravila, ki se jih je treba držati pri imobilizaciji;

– znaki, po katerih se lahko ugotovi prelom ključnice, hrbtenice in medenice ter prva pomoč pri teh vrstah poškodb.

Praktično:

– pravilno držanje poškodovanih udov med izkazovanjem prve pomoči;

Posnetek je nastal ob tednu varstva na cesti

– imobilizacija podlaktke z robom suknjiča;

– imobilizacija podlaktke in pesti z trioglato ruto;

– imobilizacija nadlaktke s trioglato ruto;

– imobilizacija poškodovane noge k zdravi nogi.

5. Odvrnitev nevarnosti za zadušitev in umetno dihanje:

– kdaj največkrat preti nevarnost za zadušitev: kadar se kri izliva v žrelo ali goltanec, kadar se tekočina iz želodca zliva v dihalne poti pri poškodovancih brez zavesti, ki jim jezik zapira žrelo in kako se odvrta nevarnost zadušitve;

– v katerih primerih je treba uporabljati umetno dihanje (samo če poškodovanec ne diha).

Praktično:

– osvoboditev dihalnih poti in položitev poškodovanca v desni bočni položaj. To vaditi z obiskovalci tečaja, da delajo avtomatično;

– umetno dihanje po metodi vdihovanja zraka »usta na nos« in »usta na usta«;

– zunanja masaža srca;

– umetno dihanje, kombinirano z masažo srca.

6. Ostale poškodbe in praktične vaje:

– pritisnjenje in prva pomoč;

– opekline in prva pomoč;

– prah in insekti v očesu in prva pomoč;

– zastrupitev z izpušnimi plini in prva pomoč;

– poškodbe od zmrzlin in prva pomoč;

– gasitev goreče obleke;

– položitev poškodovanca v polsedeci položaj, v ležeči položaj z zmerno dvignjenimi rokami in v ležeči položaj s polskrčeni mi nogami v kolenu.

7. Ravnanje s poškodovanci v prometni nesreči (izključiti motor, zavreti vozilo, zavarovati mesto nesreče, gasitev gorečega motorja ipd.);

– ravnanje s poškodovanimi osebami, ki so v vozilu (izvlačenje, izkazovanje prve pomoči na varnem mestu itd.);

– osnovna načela za izvlečenje poškodovanih iz vozila;

– reševanje iz potopljenega avtomobila;

– ravnanje, ko naletimo na prometno nesrečo;

– nega poškodovanih do transporta;

– prevoz poškodovanih.

Praktično:

– izvlečenje oseb s poškodovano hrbtenico iz vozila;

– prenos oseb s poškodovano hrbtenico in položitev v ustrezen položaj;

– izvlečenje oseb s poškodovano nogo iz vozila;

– prenos oseb s prelomljenimi spodnjimi udi in položitev v ustrezen položaj;

– vnašanje oseb s poškodbo hrbtenice ali spodnjih udov v nesanitetna vozila.

Vsi tisti, ki bodo opravljali izpit za voziško dovoljenje, se morajo pravočasno javiti na občinski odbor Rdečega križa, kateri je pooblaščen za izvedbo programa iz prometne varnosti. Tečaji bodo trajali ca. 10 ur. Organizacija pa je zastavljena tako, da ga bodo vsi tisti, ki so vpisani v takšen tečaj, opravili v enem tednu.

Kandidati za voziški izpit dobijo vse informacije na Občinskem odboru Rdečega križa (v poslopju nekdanje Postaje milice). Torek od 9. do 12., sreda od 17. do 18. ure.

Mi pa želimo vsem kandidatom mnogo uspeha pri opravljanju voziškega izpita in izpita iz prometne varnosti, predvsem pa srečno vožnjo.

Ocena dela samoupravnih in kolektivnih izvršilnih organov

Ob sprejetju Statuta smo tudi v naši delovni organizaciji izoblikovali novo organizacijo dela in novo organizacijo samoupravljanja. V bistvu je šlo za to, da smo osnovnimi določili poskušali postaviti našo organizacijo tako, da bi bila povezana z organizacijo upravljanja, kar bi pripomoglo k večji urejenosti našega poslovanja. Dejstvo je, da ni mogoče naenkrat v celoti preiti na nove oblike in realizirati nove vsebine, toda začetki aktivnejšega delovanja kažejo na to, da se bo verjetno sistem organizacije dela kakor tudi samouprave uveljavil v precej drugačni obliki kot je bilo doslej. Večji poudarek na decentralizaciji in v delu kolektivno izvršilnih organov se kaže zlasti v aktivnosti svetov in posameznih odborov. Kakor smo v preteklem obdobju ugotavljali, da sveti ekonomskih enot niti niso imeli svojih ustanovitvenih sej, da komisije pri centralnem delavskem svetu, zlasti pa komisije pri svetih ekonomskih enot, niso bile aktivne in niso posredovale pristojnemu samoupravnemu organu skoraj nikakršnih perečih zadev, so imeli danes posamezni sveti organizacije združenega dela, čeprav jih je enajst, že tudi po več sej, še večja aktivnost pa se kaže pri delu odborov. Pozitivna lastnost tega delovanja je predvsem v tem, ker imajo sveti ustreznejše konkretnejše naloge iz svoje organizacije združenega

dela, odbori pa obravnavajo posamezna vprašanja iz čisto konkretnega področja. Taka samoupravna razdelitev je pa praktično prvi pogoj za uspešnost poslovanja. Malo počasneje se realizira organizacija dela podjetja, čeprav je po svoji osnovi v samem statutu organizacija podjetja postavljena. Statut sicer predvideva, da je potrebno novo organizacijo postaviti in realizirati do vključno 31. 12. 1970, vendar kljub temu roku bi bilo potrebno že sedaj aktivneje razmišljati in delati na tem področju, da ne bomo zopet prekoračili roka. Istočasno z organizacijo nas pa zakonodajalec obvezuje s sistematizacijo delovnih mest, ti dve obliki pa sta si med seboj tako povezani, da si je nemogoče zamisliti delokroga del posameznega delovnega mesta, pravic in obveznosti na delovnem mestu, v kolikor ni izvedena tudi mikro organizacija.

Dapisujte

V NAŠ LIST

TEKME HRASTNIŠKIH LIGAŠEV

V JESENSKEM DELU PRVENSTVA SEZONE 1970/71

Nogometaši bodo tudi letos nastopali v Zahodni conski nogometni ligi. Tekme doma bodo igrali ob nedeljah v popoldanskih urah.

Razpored:

1. kolo: 30. 8. Hrastnik : Tabor
2. kolo: 6. 9. Hrastnik : Tržič
3. kolo: 13. 9. Bela Krajina : Hrastnik
4. kolo: 20. 9. Hrastnik : LTH
5. kolo: 27. 9. Tolmin : Hrastnik
6. kolo: 4. 10. Hrastnik : Piran
7. kolo: 11. 10. Adria : Hrastnik
8. kolo: 18. 10. Hrastnik : Koper
9. kolo: 25. 10. Usnjaj : Hrastnik
10. kolo: 8. 11. Hrastnik : Zagorje
11. kolo: 15. 11. Nova Gorica : Hrastnik

Rokometašice bodo še nadalje nastopale v republiški ženski rokometni ligi, tekme doma bodo igrale ob nedeljah ob 10. uri na igrišču za Savo.

Razpored:

1. kolo: 6. 9. Brežice : Steklar
2. kolo: 13. 9. Steklar : Polet
3. kolo: 20. 9. Koper : Steklar
4. kolo: 27. 9. Olympia : Steklar
5. kolo: 4. 10. Steklar : Alpes
6. kolo: 11. 10. Kranjska gora : Steklar
7. kolo: 18. 10. Steklar : Slovan
8. kolo: 25. 10. Piran : Steklar
9. kolo: 31. 10. Steklar : Branik

Druga ekipa rokometaric pa bo letos nastopala ponovno v ljubljanski conski ženski rokometni ligi. Tekme doma bodo igrale kot predtekme v ekipi ob 9. uri ob nedeljah.

Razpored:

1. kolo: 6. 9. Kamnik : Steklar B
2. kolo: 13. 9. Steklar B : Olimpija B
3. kolo: 20. 9. Borec : Steklar B
4. kolo: 27. 10. Alpes B : Steklar B
5. kolo: 4. 10. Steklar B : Šmartno
6. kolo: 11. 10. Škofja Loka : Steklar B
7. kolo: 18. 10. Steklar B : Slovan B
8. kolo: 25. 10. Sava : Steklar B
9. kolo: 31. 10. Steklar B : Kranj

Rokometaši bodo tudi letos nastopali v ljubljanski conski ligi. Ker so si uredili igrišče na Rudniku, bodo igrali tekme na tem igrišču. Nekaj časa bodo igrali še ob nedeljah ob 10. uri dopoldne, ko pa bodo uredili razsvetlavo, kar pričakujejo že po 2. kolu, pa bodo tekme igrali ob sobotah zvečer.

Razpored:

1. kolo: 23. 8. Veterani : Hrastnik
2. kolo: 31. 8. Hrastnik : Kranj
3. kolo: 6. 9. Kamnik : Hrastnik
4. kolo: 13. 9. Hrastnik : Olimpija
5. kolo: 20. 9. Križe : Hrastnik
6. kolo: 27. 9. Hrastnik : Zagorje
7. kolo: 4. 10. Medvode : Hrastnik
8. kolo: 11. 10. Krmelj : Hrastnik
9. kolo: 18. 10. Hrastnik : Mokerc
10. kolo: 25. 10. Duplje : Hrastnik
11. kolo: 31. 10. Hrastnik : Sevnica

Iz razporedov je razvidno, da bo to jesen še obilico tekmoval v Hrastniku, pa tudi nekoliko boljši finančni pogoji se obetajo hrastniškimi športniki, seveda če to ne velja samo za nekatere.

Strgaršek Janez

Pred pričetkom tekmovanja rokometaric v republiški ligi

5. septembra bodo rokometarice startale v prvi tekmi republiške ženske rokometne lige v jesenskem delu sezone 1970/71, in to z odličnimi rokometaricami v Brežicah.

Dekleta se pod novim vodstvom Dornik Majde sicer še dokaj marljivo pripravljajo.

Na spisku je trenutno 20 deklet, in to: Pufler Dragica (trgovka), Krajnc Lidija (odnašalka), Duijič Mojca (odnašalka), Bratuša Nevenka (uslužbenka), Šergan Etelka (študentka), Stegenšek Irena (dijakinja), Vretič Alma (pregledalka), Sekili Marjana (odnašalka), Mlinarič Marjanca (odnašalka), Jelčič Lili (učenka), Šuster Stanka (odnašalka), Šuster Zvonka (učenka), Čudovan Anica (učenka), Poljšak Irena (učenka), Bajda Vikica (odnašalka), Dornik Majda (učiteljica telesne vzgoje), Naroglav Jolanda (učenka), Škrbinc Marinka (delavka), Cesar Marjana (natakarica). Poleg tega pa trenira še nekaj mlajših deklet, ki bodo vključene v redno tekmovanje kasneje.

Upravni odbor pa sestavljajo: Sušin Viktor, predsednik; Vidovič Franci, tajnik; Strgaršek Janez (tehnični vodja); Šuster Zvone, ekonom; Strgaršek Metka, blagajničarka; Grčar Karli, Štihar Robert in Bratuša Nevenka

pa so člani. Po funkciji pa je članico UO tudi trenerka Dornik Majda.

In kako pred novim prvenstvom? Težave so se začele že takrat, ko si je na državnem prvenstvu v Travniku zlomila prst najboljša igralka Bratuša Nevenka. Poškodba je tako resna, da še ne bo mogla nastopiti verjetno vsaj na dveh prvih prvenstvenih tekmah, poleg tega pa se je na delovnem mestu konec avgusta precej poškodovala standardna igralka prve ekipe Mlinarič Marjanca, pa tudi z zdravjem Irene Stegenšek ni vse v redu. Res je, da so se v klub vrnile Majda Dornik in Etelka Šergan, ki resno trenirajo, vendar še s tako marljivim treniranjem ne bodo mogle do prvenstva doseči tiste forme, ki so jo imele preteklo leto. Tako bo ekipa v prvih dveh kolih, to je proti Brežicam v Brežicah in Poletu iz Murske Sobotne v Hrastniku ekipa nastopila dokaj hendikepirana, in to v naslednji postavi: Pufler, Krajnc, Šergan, Stegenšek, Vretič, Sekili, Jelčič, Šuster Stanka, Bajda, Dornik.

Ostale pa bodo nastopile za »B« ekipo na tekmi proti Kamniku v Kamniku v nedeljo 6. septembra.

Vodstvo upa, da se bo ekipa kompletirala

vsaj do tekme s Kopro v Kopru 20. septembra, ko naj bi zaigrale tudi Mlinaričeva in Bratuševa.

Dekleta so odigrala tudi že tri treninge tekme. Na turnirju v Velenju so dosegle naslednje rezultate: S prvoligašem Podravko so izgubile 7 : 18, z Gorenjem pa 6 : 7. Enako so doživele poraz v Ljubljani z Olimpijo 8 : 13.

Kako je ekipa pripravljena pa bodo pokazale tekme na I. memorialnem turnirju »Pufler-Kreže-Milbauer«, ki bo v nedeljo 30. avgusta 1970 ves dan na igrišču za Savo. Sodelovale bodo naslednje ekipe: Brežice, Steklar, Olimpija, Alpes Selca, Usnjaj Šmartno.

Letošnje tekmovalje v republiški ligi bo kvalitetnejše kot pretekla leta, saj se kot popolni outsajder računa samo ekipa Kranjske Gore, dočim je ekipa Kopa, ki je tudi novinec, lahko dokaj nevaren tekmeec.

Zaenkrat bo za domačo ekipo še vedno borba za obstanek v ligi, upajmo pa, da bodo dekleta ponovno pripravila kakšno presenečenje.

Strgaršek Janez

Prijateljsko srečanje nogometašev v Štorah

NK BRATSTVO« Hrastnik (veterani) : NK »KOVINAR« ŠTORA (veterani)
4 : 0 (2 : 0)

Za Bratstvo je dosegel 3 gole Ocepek in 1 Jager.

Postava »Bratstva«: Debelak, Maurer O., Pokrajac, Suljagič, Jager, Vidmar, Pufler, Prašnikar, Ocepek, Klenovšek, Štihar, Halzer in Rižnar.

Ob obletnici nogometa v Štorah je NK »Kovinar« povabil tudi naše igralce bivšega NK »Bratstva« na prijateljsko srečanje, ki je bilo v soboto 22. avgusta 1970. Rade volje smo se odzvali vabilu, kajti v preteklosti smo imeli zelo dobre odnose in mnogo srečanj z njimi.

Sprejem je bil zelo lep, v spomin pa so nam podarili lep kip livarja in šopek nageljnov. Tudi nagovor sredi igrišča je bil ganljiv, ko je funkcionar NK »Kovinarja« obžaloval, ker ne delamo več kot klub, in orisal zgodo vino nogometa v Štorah. Prav prijetno smo bili presenečeni, ker sta tekmo sodila naša bivša znanca — sodnika Orel in Heisinger iz Celja. Sedaj tudi oba že nista več aktivna, ker so jima leta to preprečila.

Po igri sodeč so naši igralci vsekakor prikazali še vedno precej tehničnega znanja, zatajila pa je pri večini kondicija, kar je seveda razumljivo. Vsi goli so bili plod lepih akcij, v katerih se je posebno znašel Ocepek, za katerega vemo, da je bil tudi kot aktivni igralec najboljši strelec. Za uspeh so zaslužili prav vsi, ker se je vsak posameznik trudil, kar je največji zmožnost.

Torej čestitke vsem z željo, da bi od časa do časa prihajali na treninge, ker kot izgleda, bomo še igrali, ker nas vabijo na več strani. Mi se bomo rade volje odzvali vabilu in preživeli nekaj uric v lepem razpoloženju skupaj kot nekdanji, kar je krasilo naš bivši klub, katerega so poznali širom Slovenije kot moštvo tovarštva in veselih fantov.

Karli Grčar

Proizvodnja avtomatske proizvodnje v mesecu juliju

V mesecu juliju je dosegla avtomatska proizvodnja izredno lepe rezultate, in to kljub temu, da je bila izredna vročina in da je bilo veliko menjav na nekaterih strojih. Na celokupni odpadki pa niso vplivali redni dopusti v tem oddelku. Na večji odpadki in nedoseganje plana v grupi kozarcev so predvsem vplivale večkratne menjave na stroju. Proizvodnja pa je bila na posameznem stroju taka:

Na stroju IS-1 se je proizvajalo steklenice za vegeto 80 g in nova steklenica Venda. Vidi se, da je predvsem prvi izdelek Vegeta v proizvodnji že vpeljan, zaradi tega je tudi manjši odpadki na tem stroju. Količinski plan je bil soudeleženi s 104 %, dočim po

vrednosti s 102 %. Skupni odpadki je bil 14 %.

Na stroju IS-2 je bil v proizvodnji izredno širok asortiman: proizvajale so se steklenice za izvoz v Italijo, Suki in Staro, steklenice za oranžado, cockto in limonado, medicinske steklenice 30 g, miniaturke za Hermeliko in Vodko. Količinski plan je bil dosežen s 107 %, dočim po vrednosti s 113 %. Skupni odpadki je bil 7 %. Na manjši odpadki vpliva predvsem asortiman manjših steklenic, kjer je velika proizvodnja in manj odpadka.

Na stroju IS-3 je bilo v proizvodnji: lonček 10 g, steklenica za ATB-penicilin, lak in Binella steklenica. Količinsko je bil plan dosežen s 109 % in po vrednosti

s 106 %. Skupni odpadki je bil 6 %, izredno nizek odpadki je predvsem pri steklenicah za penicilin.

Na stroju H-28 so bile štiri menjave, in to: kozarci E 1127 7,5 unč, kozarci 1/10 za žigosanje, kozarci 0,21 za žigosanje in kozarci 1/41 za izvoz v Avstrijo. Plan je bil dosežen količinsko z 91 % in po vrednosti z 91 %. Skupni odpadki je bil 13 %. Kakor v proizvodnji tako pri odpadku se opazi, da ravno na stroju H-28 vplivajo na slabšo proizvodnjo in odpadki večkratne menjave in zahtevnejši asortiman kozarcev. Zaradi tega bi se moralo prakticirati, da je čim manj menjav na tem stroju. O tem problemu je razpravljali tudi razširjeni sestaneke poslov-

nega odbora podjetja in v tej zvezi dal svoje priporočilo.

Na stroju U-8 so bili v proizvodnji kozarci Bamby 4,5 unč, zaščitna stekla za izvoz in pepelniki za domači trg. Količinsko je bil plan dosežen s 103 % in po vrednosti s 104 %. Skupni odpadki je bil 14 %. Večji odpadki na stroju U-8 je predvsem zaradi slabega orodja, delno vpliva na odpadki tudi to, ker so nekateri strojniki na dopustu.

Skupno je bilo proizvedenih 13.915.006 komadov izdelkov v vrednosti preko 413 milijonov din ali: planirana proizvodnja je bila dosežena s 105 % po količini in po vrednosti s 105 %. Celokupni odpadki je bil 10 %.

Rigo.

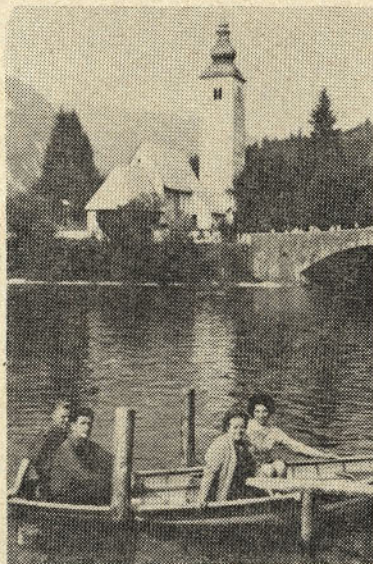

DELAVEC - UMAKNI SE V SVOJ SINDIKALNI DOM

Mi čvrsti Slovenci smo, gremo na boj, za pravdo, za dom; zakonu domačem viteški boj, protivnemu — groza viharja.

Tam čez leseni most v Hrastniku stojijo ob strani ceste najrazličnejša znamenja, ki opozarjajo voznike, da morajo omejiti hitrost in to je popolnoma prav, saj je bilo v preteklosti že sredi mostu določenega poljubovanja in medsebojnega oporekanja o prednosti in neprednosti izrečen slovar slovanskih žaljivk in podobno. Toda kaj hočemo, saj smo na svojem, na Slovenskem — Krajinskem, kdo nam kaj more. Sicer pa, kdo bi se pulil za te sajaste turistične kraje, ko vsakdo želi, da čimprej pobegne iz tega večno deževnega kraja, zato pa tudi hitrostne dirke sem in tja. Taka je pač podoba našega Zaslavja, čeprav so nam v preteklosti vsaj obljubljeni lepše — sončne čase. Tudi politika je potrebna. Bralec pa mi lahko verjame, da tudi drugje za nas ni bolje, ker smo pač premalo razvajeni in zadovoljni s tem, kar imamo, ne sitnarimo, raje upognemo hrbet ali odpremo denarnico, čeprav pade iz nje zadnji dinar. Kot da smo pozabili, da smo ravno tako iz mesa, krvi in kosti z edino izjemo, da so morda saje in drugi plini zavrle kot naše-ga vsespešnega gibanja.

ni vožnji sem bil v našem domu. Ker sem bil bolj zgoden, v domu ni bilo mnogo članov, razen nasmejanega Pepita in kuharice je bilo par zvestih, ki so dejali, da so pač zadnje ure in da še niso plačali — kupili tistih dveh lukenj pri šanku, kjer se steklenina pomiva. Takoj smo se pridružili in prepričan sem, da je tudi to bilo plačano. Namestili

Po jezeru bliz Triglava!!! Naši preventivci in osebje doma v Bohinju

so me v sobo, kamor sem moral kot najmočnejši član znositi vso prtljago. Nekaj korakov sem si prihranil tako, da sem del prtljage zmetal kar čez prag in tako se je začelo. Razen nekaj podrobnosti skoraj vsak dan obilen zajtrk, ob enajstih mesnate kosti, ob dvanajstih obilno kosilo, ob devetnajstih obilna večerja. Nato pa malo po skupnem, malo po svojem. Skoraj bi pozabil — vedno pa vmes nekaj dinarčkov za nov šank, vendar pa za dobro pijačo. Tudi kopanja in igranja vseh vrst iger je bilo dovolj. Tudi prepevanja ob večernih urah in poslovilni večer sta bila organizirana. Skratka, letovanje po pregovoru: »Snadži se«. Da ne bi osramotil slovenske obale, sem se pač odločil, da bom kot čvrst Slovenec tudi ob večernih urah pogledal še kam drugam, saj tudi drugi pridejo k nam. Komaj sem drugi dan prestopil prag znanega gostišča, si popravil kravato — nazaj je nisem prinesel, naj jo imajo za spomin — že sem bil olajšan za nekaj dinarjev, toda to je še kar šlo, saj je bil šele začetek. Ker je bilo vse tako nekam domače, sem se po dnevnem počitku ojunčil in jo mahnil v Portorož. Ko sem v znanem hotelu voščil »dober večer«, me je natakark tako pogledal, da sem dobil kar zelene oči, pa čeprav nisem ravno bojazljivec. Dolgo časa sem čakal, vendar ni bilo nikogar od nobene strani. Vrtel sem glavo, da me še danes boli vrat, in ker to ni pomagalo, sem šel vohunit. Mimo katere mize sem šel, sem slišal vse drugo, le slovensko ne. Natakark je pa je bilo vsenaokoli dovolj. Besen sem sedel za mizo in glasno zavpil: »Plačat prosim!« Od daleč sem ga zagledal, kako se maje proti moji mizi; dozdevalo se mi je, da je znanilec lakote in vojske, visok, suh, dolg, obraz pa tak kot nesladkana marmelada. Ko je le

uspel s svojimi suhimi tacami priti do mize, me je z malomarnim glasom vprašal: »Kaj pa imate?« (Na mizi so namreč še bile prazne steklenice od ore — verjetno so to pili Italijani.) Kratko in rezko sem mu odgovoril: »Nič, saj nihče ne pride.« »Kaj pa naj prinesem?« je malo hitreje vprašal.

»Nič!« sem mu ponovno še hitreje odgovoril.

»Ja, porko dijo, potem sem pa zastoj prišel«, je dejal zelo cmeravo.

»Prav, jaz sem dovolj dolgo zastoj čakal, zdaj sva si bot, sem ga zavrnil in odšel.

Tako sem iz dneva v dan koračil ter doživljal podobne in drugačne dogodivščine. Dobro da je bilo dovolj sončnega vremena, da ni bilo treba posedati po hotelih, in sem svoje denarce pustil večinoma v domu Steklarne, Papirnice in Raven na Koroškem. Z zadovoljen sem, ker nisem dal mnogo denarja postopajem luksuznih hotelov, ampak domovom, kjer prebivajo naši slovenski delavci. Istočasno sem se spomnil pisatelja, ki je zapisal: »Hodil sem po zemlji slovenski in videl avstrijsko gosposko.« In kaj je danes? Gradimo turistične hotele, čudovite plaže, zagovarjamo investicije, ki jih v večini primerov daje naš človek. Vsekakor je to prav, ko pa je vse to zgrajeno, pade zvišana ekonomska formula: »ekonomsko-turistična cena«, za marke, dolarje, funte. Seveda tudi za dinarje, toda kje dobiti take vrednosti. Tako pa danes vidimo v najmodernejših in na novo zgrajenih domovih za časa sezone nič drugačne obraze, sicer malo prezirljive, nič drugačne postave, želodce, otroke, pa vendar jih takoj ločimo in spoznamo, ko odprejo usta.

Naša družba je lastnik, delovni kolektivi pa upravljalci vsega tega tako lepo opevanega in edinstvenega Jadrana v Evropi. Vendar, kaj ima naš delovni človek od tega, če ne more vsaj malo izkoristiti in uživati tako kot drugi, ki pri tej izgradnji niso toliko prispevali kot naš delovni človek, in je le-ta morda bolan, betežen in bi bil potreben morskega zraka, morske vode in primerne nastanitve. In kaj se dogaja? Naš človek hodi okoli in

gleda to morsko čudo, nato pa se zažene v morje, da se ohladi; vsaj to je zelo široko in vabljivo za vse, kot vsa naša slovenska dobrodušnost. Zato pravim: Delavec, umakni se v svoj sindikalni dom, ta je tvoj, del tvojega kolektiva in letnega veselja. Če pa kdo v domu ni zadovoljen, pa le naj poskusi prebivati in uživati v hotelih.

Nadvse sem bil zadovoljen v našem domu. Slišal pa sem, da je neki slovenski tujec nekaj rogovilil, zahteval ne vem kakšno hrano, celo za psa, da kruh ni dober, zadevo je celo natvezil televiziji in s tem širil slab glas o našem domu, čeprav sem prepričan, da ni več tako dobro jedel, odkar je na delu v Nemčiji. Tudi njegovo obnašanje, da je vodil psa v kuhinjo in izjavljal, da je škoda, da na delovne ljudi sije sonce (če bi bil kje blizu, bi mu dal sonce), ne more vplivati name, da ne bi izrekel prijaznemu osebju vso zahvalo za požrtvovalnost, zahvalo pa tudi prijetni družbi. Dobro smo se nasmejali in razveselili, tako da zadnje dneve nisem več pomislil, da bi proti večeru odšel iskat kaj boljšega, in sem tako tudi zadnji večer od daleč gledal res prekrasno, z raketami razsvetljeno portoroško noč. Toda kaj se skriva za temi raketami in oblaki dima, ki so ga povzročile rakete, je vsakomur znano — pohlep po denarju. Naš delovni človek pa ga nima toliko, da bi ga trošil za take zadeve. Naš dom ni razkošen, je pa prijazen, to pa je prav toliko vredno kot vse ostalo, če ne več.

Zato smo dolžni, da bi tudi v prihodnje skrbeli in gospodarili tako, da bomo vsakomur, kdor bo to želel, omogočili prijeten letni dopust.

In če še Poseidon (bog morja) in bog sonca poskrbita za svoje vesele in tople obraze, se poživigam na marke, funte ter ostale devize. Naš dom je le naš dom, zavedati pa se bomo morali: protivnemu — groza viharja.

Na stražo za dom so prišle ob koncu našega dopusta »bele glave« in tako so rjave čelade, polne prijetnih spominov, odšle domov. Vsakemu malo!

Počitničar

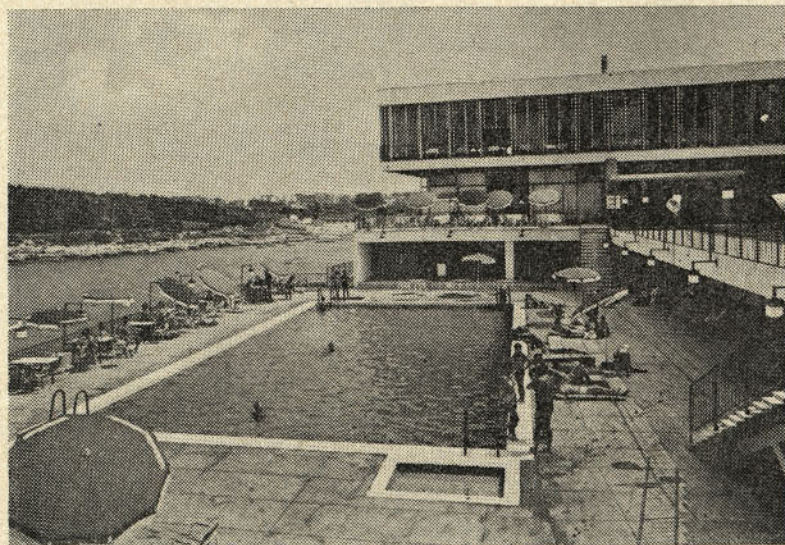

Upravnica doma v Bohinju s svojima sodelavkama pred počitniškim domom Steklarne

Tako sem tudi sam, ko sem dvignil plačo, skupno z ostalimi družinskimi člani odšel na letovanje.

Bilo je v zgodnjih jutranjih urah, ko sem bil že malo živčen, da sem se najprej bolj tiho, nato pa glasneje zadril: »Ali bo kaj? Jaz kar grem!« Nato sem slišal piskajoč glas: »Že gremo!« Ko sem videl, kdo je to rekel, sem bil še bolj razdražen. »Smrkavec, bodi tiho, kaj pa lažeš!« Mislil sem si, kaj pa dela, ali se še frizira »za boga koga!« Od jeze sem pritisnil na trobilo, nakar je mnogo sosednjih zijal prikrito in odkrito pogledalo skozi okno, verjetno misleč, kateri tepec pa tako zgodaj moti. Sicer pa nisem vedel, kaj delajo. Mislil sem si: piš me v uh, saj me nekaj dni ne bo do takrat pa se bo pozabilo.

Po kolikor toliko hitri in udob-

Zlatne stene z bazenom pri Pulju. Luksuzno letovišče, toda ne za naše žepa

NAGRADNA KRIŽANKA

	ZMES PLINOV KI NAS OBDAJA	PRILJUBLJE NA ALKOHOLNA PIJAČA	AVAR	ZLATNINA IN OBESKI		SELEN	IGRALEC RANER	ŽARNI VENEC	BAJESLOV NI LETALEC DEDALOV SIN		TEKMA V HITROSTNI VOZNI	ČASOMER	BELGIJA	RUTENIJ	KONICA	DOJEM	STARA JAPONSKA PRESTONICA	SLIKARKA KOBILICA	PREKOP	
Z NJIM ZVONIMO					ZIMSKO PREVOZNO SREDSTVO						OBMORSKO MESTOVJUŽ DALMACIJI PEVKA KOVAČIČ									
					ZDRAVILNA PIJAČA ZMAGOVALEC BITKE PRI ZAMI								TEHELJNI DRŽAVNI ZAKON							
PRIVESEK, DODATEK K POGODBI						SLAPOVI REKE VUOKSI NA FINSKEM POZIV							NEBESNO ZNAMENJE	TRINOG,		NAJVEČJI POLOTOK NA SVETU				
BALKANSKI PRVAK V TEKU NA 10000 M.							LOVSKI PES					PRITR-DILNICA GOSTOTA SNOVI				GL.MESTO JEMENA ARIJEV NAUK				
	SPUST Z GORA	GORSKA VILA	ZNAČILNA OBLIKA MESTO V INDIJI				GRŠKO MEŠTO V JUŽNI ITALIJI	ZNAČAJ	NAKANA, SLUČAJ LIČINKA TRAKULJE								KRISTINA REMŠKAR	ARTHUR LONDON VERDIJEVA OPERA		
				POET							OBERKA							SKUPINA PTIC V LETU	RIŽEVO ZGANJE	
VEK. STOLETJE					PREBIVALKA ILIRIJE MLEČNI SLADKOR															
JAHAČEV SEDEŽ						NOČNO ZABAVIŠČE ZAROD. DRHAL					POKRAJINA V SZ. AZIJE LJUDSKA TEHNIKA						DARILO, POKLON			
TEŽA EMBALAŽE					NEVOŠČLJIVOST								VZDEVEK GOETHEJEVE MATERE					OČE BELL SPORT		
HRVAŠKI SKLADATELJ (KRSTO)					MESTO V ČILU						PRISTANIŠČE, MOŠKO IME	DRŽAVNA BLAGAJNA	STARI SLOVAN	ŽID. ŽENSKO IME				ANDREJ KURENT PEVKA KNEŽEVIČ		
ZANKA, NASTAVA				LITIJ			MESTO V FRANCJI												GEOMETR. POJEM	OSEBNI ZAI MEK
SESTAVIL: KARLI DREMEL	MEDMET SMEHA	EMIL NOVAK	LUKA V ČRNEM MORJU RDEČI KRIZ							KOKOŠ RADIJ									KLADA ZA SEKANJE DRV	
AVSTRILJSKI KNJIŽEVNIK IN PUBLICIST (WILHELM)									VRANI PODOBNA PTICA							MESTO V BOLGARIJI				
GLAVNO MESTO TURČIJE									SOVIJETSKA ATLETIČNA PRESS							MESTO NA JAPONSKEM EXPO 70				

Za pravilno rešitev današnje križanke razpisujemo 7 nagrad:

1. nagrada: 30 din
2. nagrada: 20 din
3. nagrada do 7. nagrada: 10 din

Izrezek z vpisano rešitvijo pošljite na naslov: Uredništvo »Steklarja«, Hrastnik. Pri žrebanju bomo upoštevali vse rešitve, ki bodo v uredništvu do torka, 22. septembra.

NAGRAJENI REŠEVALCI

Za nagradno križanko, objavljeno v 8. številki »STEKLARJA«, smo prejeli 96 rešitev. Žreb je namenil nagrade naslednjim:

1. nagrada (30 din): PERKO LUDVIK — upokojenec

2. nagrada (20 din): VOZLIČ MAJDA

3. nagrada do 7. nagrada (po 10 din): MAJER ANTONIJA, KALUDER ŠTEFKA, HRUP FRANČIŠKA, DRAGAR KARLI, KLENOVŠEK FRANC.

ZANIMALO VAS BO!

Prišli v podjetje

Pikelj Jože, odnašalec; Hrup Branko, krogličar; Reberšak Peter, odnašalec; Vrtačnik Jože, nabiralec; Mohor Sonja, odnašalka; Smode Miroslav, odnašalec; Zaletel Viljem, cizeler; Doberšek Majda, odnašalka; Bajda Dušan, odnašalec; Jošt Franc, ključavničar; Bajič Drago, odnašalec; Jakopič Rafael, odnašalec; Kaše Franc, odnašalec; Lisec Danijel, odnašalec; Klenovšek Edvard, odnašalec; Razpotnik Bogomir, referent prodaje; Sihur Zvonko, ključavničar; Pust Vojko, kovinostругar; Teršek Florjan, pobira-

lec črepinj; Uldrijan Tomo, steklarski pomočnik.

Odšli iz podjetja Na lastno željo

Perko Vladimir, krogličar; Pungerčič Janez, pobiralec črepinj; Bajda Martin, krogličar; Sevnik Sonja, dodajalka na obzignalni stroj; Barič Ivana, brusilka; Gričar Roman, krogličar; Čakič Kosa, odnašalka; Robič Elizabetta.

Odšli v JLA

Koren Jože, brusilec; Draksler Milan, električar; Volfand Viktor III., kovinostругar; Predovnik kovinostругar.

Upokojen

Jelen Bogomir, ključavničar.

Samovoljno zapustil delo

Zidar Jakob, odnašalec.

POROČILO SLUŽBE PRAVNE POMOČI

(Nadaljevanje z 8. strani) bila skladna s predpisi in ki bi bila čimbolj ugodna in sprejemljiva za obe strani, naletimo na odpor, ki nima pravne osnove, temveč je izraz osebne nestrpnosti, oziroma odgovornih vodilnih oseb delovne organizacije bodisi do stranke — delavca, za katerega gre, bodisi do nas in naše pisarne. Velikokrat so očitki, ki jih slišimo, celo povsem osebni, žaljivi, da ne govorimo o tonu razgovora, o nadiranju in vpitju do treska slušalke na drugi strani žice. Tudi takšni nevsakdanji primeri predstavljajo eno izmed neprijetnosti in težavnosti dela naše pisarne. Po internih informacijah RSS Slovenije

Poročili so se

Lipar Alojz, krogličar; Zalokar Terezija, uslužbenka — VODIŠEK; Golež Silva, odnašalka in Soster Ivan, pomočnik; Krašovec Antonija, kontrolor stekla — MEDVED; Novak Marija, prodajalka v bifeju — KMET; Klemen Angela, stekloslikarka — PETEK; Bajda Angela, odnašalka in Hohkraut Branko, nabiralec stekla; Trampuš Jožica, odnašalka in Babič Ernest, krogličar; Petkovšek Ema, uslužbenka — Blagotinšek.

Prirastek v družini

Mejač Ferdinand, delavec-težak, sina; Umek Nada, delavka v brusilnici, hčerko; Pobljšaj Alojz, kontrolor stekla, hčerko; Mekše Marjan, obratni ključavničar, sina; Najdenič Franc, pomočnik, hčerko.

Za smeh

Dva, ki pridno izkoriščata delovni čas, hodita po tovarni in se srečata. »Kam greš,« pravi prvi. »Ne vem, kam greš pa ti?« vpraša drugi. »Tudi jaz ne vem,« odgovori prvi. »Če je tako,« pravi drugi, »pa pojdiva skupaj, da bova prej prišla